

Ravijnen

Mathias Kemp

bron

Mathias Kemp, *Ravijnen*. Van Munster's Uitgevers Maatschappij, Amsterdam 1922

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/kemp004ravi01_01/colofon.php

© 2015 dbnl / erven Mathias Kemp

Het wijnroode uur (1916)

Het wijnroode uur

Het hooge juichen van den trotschen storm
was weggestorven naar de holle bosschen,
die, neergedrongen in de donkre delling
van korenheuvelen, met schokkend, bruisend
geloei hun machteloze woede uitweenden.

Die klamme, grauwe horde kronkelboomen,
hoe huilden ze uit in korte, barre vlagen
hun duistere afgunst, hun verkropten wrok,
die elk moest hooren, die de bleeke wegels
door dat ravijn- en schaduwoud kwam volgen,
die sompig koele doornversperde paden,
die klekkend smekten, wen men schreden zette.
Zij, die daar slopen, moesten ook vernemen
hoe al die kranke kreupeleiken haatten:
de gouden heerlijkheden op de heuveln,
die zaal'ge zeeën, die gedurig deinen
en om den zoeten gang der dagen zingen,
en om de roode dronken klaprooskelken
en om de zedig blauwe korenbloemen
en om de witte en gele en purpren sterren,
die op haar milde golven mededeinen.

Dat kranke woud in die vermeden diepte,
haatte ook de dorpen in het welig dal
en ook de wijde witte zomerwegen
en ook de berken, die bij kerk of molen
met zilverarmen alle winden streelen.

Dat grauw, al' edel hatend dellingwoud
bemint de vlagen, die het schoone graan
ternedersmakken en ten doode beulen,
en van papaverroos en korenbloem
met gierig grammen streek, de blaren stroken
en die de kinderen, die 't wijde veld
met ijl geschater en gezang vervullen,
met opgebolde kleeren huiswaarts blazen,

en die de vogelen uit 's hemels wijd
met barsch gebrul en breeden regenworp
terug naar de enge, zwoele nestjes drijven.

Zoo had dit lage woud, in dat verlaten,
veracht valleitje, in heuvelschaûw verloren,
wel driemaal negen wilde vreugdedagen
doorjoeld: de storm had schrikkelijk geslagen
de korenlanden op die hooge heuvels;
men hoorde 't klagen tot in 't sombre kloofhout
en zag veel duister gouden schuim, heel ver,
met scherpe rukken langs de wolken waaien.

Maar na een strakken grauwen nevelmiddag,
nadat een droge wind nog droever al
wat zwaar in glorie van den rijken regen
wat straalde, had verdoft, - op dezen dag,
dat ver in 't veld de landliên somber zwoegden
in vage vrees om 't alomspannend grauw, -
toen de eerste schaduwen van nieuwe nacht
uit klamme en donkre looverkrochten kropen, -
toen woei de groote grijze hemel open!

Wel dagenverre vloten de oude wolken
en kon de zon, nog voor zij sluimren ging,
de menschen met haar laten lach verblijden.
Als roode wijn, als jonge roode wijn
zoo was de wereld bij dat zonneshijnen;
de hooge wolken in dien nieuwen hemel,
zij brandden zacht in zoeten, rooden gloed,
gelijk scharlakenkleurig glas van kerkraam,
wen zwakke zon daardoor te gloren komt.
En alle weiden, alle zomervelden
en alle heuvelen en alle dalen,
zij lagen rood in donker wedergloeien.
Een landman die met moede schreden toog

door hooge weelde van zijn rijpe beemden,
 hij leek een donker-paarse vorst, die traag
 zijn wondre roode rijksg gebied doorwandelt.
 Geheimvol-plechtig daalde 't hoog geschaduw
 van olmenlanen op de diepe wegen,
 en al wat langs die wegen liep en al
 wat over velden of door straten schreed
 was wonder-dronken van dat wijnrood licht.

Kalm in de poorten hunner hoeven stonden
 de boeren, de oude korenkoningen;
 zij droomden naar hun land, waar thans een oogst
 in schoven stond geschaard, waar elke schove
 geleek een groep van vier, vijf menschen, die
 elkander daar in 't wijnroode avonduur
 wild-teederlijk omhelzen, voor zij scheiden....
 zoo stonden duizend groepen daar van afscheid-
 nemende menschen, droef omgloorde groepen.
 De korenkoningen en alle lieden
 van dorp en stad, van heuvel en ravijn,
 zij blikten ernstig naar dien vreemden hemel
 die bloeide en vlamde als jonge roode wijn
 van licht doorkraald, van vonkelvuur doorpareld.
 En allen peinsden zwijgend en zij dronken
 in hijgende' eerbied deze reine rust.
 Maar de avondwijn verdonkerde gestadig,
 het jonge rood werd duisterder en vlood
 van 't eene lijden naar het andere,
 ver over zeeën, waar de koene schepen
 met trotsch gebouwden boeg dien gloed begroetten.
 En over wrakken met geknotte masten
 en warrig takelwerk, toog 't wijnroode uur,
 en maakte heel de groote golvenzee
 tot wijnrood bloed met rozig scheemrend schuim.
 Ook naar veel verre volken, die ten krijg
 getrokken waren gleeed het wijnroode uur:
 een onheilbode, een stille vredeverger!

Ver in de holle, hatelijke bosschen,
verdrukt, verloren tusschen heuvelflanken,
daar weende 't booze loof om al dien vrede,
die uit het blauw-rood zwerk op aarde daalde.

En in dien zwaren, paarsen zomernacht
hieven de halmen op de gouden heuvels,
in sidderende pijn, zich kreunend op
en steunden op de sterke wilde bloemen,
doch werden krachtiger van stond tot stond,
trots 't machtloos weenen in de zwarte diepte,
het vale klagen van wat schoonheid haat.

Heel ver in verre vreemde werelden,
gleed kalm het jonge wijnroode uur voorbij.

De zeven broeders

Diep in dalen vocht het zonnevuur
reeds vele, wreede en felle dagen lang,
met al wat leefde en machtig wilde bloeien.
De witte zon verwon het matte leven
en wierp de rosse, dorre, droge dood
op rulle weiden en verlaten wouden
en maakte in 't korenland een roerloos bosch
van roze en ruchteloze, zwakke speren.

De winden van dat stervend land, de zeven,
sliepen sinds maanden op den grauwen berg,
die boven 't bed van waterloozen stroom
en 't flauw getoren van de stad verrees.
Zij sliepen lang en zwaar, die zeven broeders
in grooten kuil, volgroeid met donkre braam
en wilde roze' en duistere eiken-stronken.
Die looverkrochten hielden lang de koelte
daar in dien kolk van roode en zwarte dorens.
Er waarde vochte damp om 't doornig bed
der zeven broeders, die sinds weken lang
hun somber huis niet meer verlaten hadden.
Wel had er één der zeven af en toe
zich in het licht gewaagd en wat gelouwd
in dorenhagen op den grauwen bergrand;
maar 't vuur der zon speerde àl te spits de blaren;
de rosse grond blaakte àl te vlak en wrang,
ras moede, draalde de uitgeputte durver
naar 't koel gewar der zwarte krocht terug.

Een avond, toen 't gehate booze hoofd
der moordbeluste zon, reeds van de kim
met paarsen grijns naar 't groote sterven gluurde,
klom plots een damp, een ijle grijze damp,
in 't starre blauw der heete, doodsche lucht
en dekte traagzaam firmament en zon.
Het duister groeide en zwaarder werd de damp;

in 't Oosten dromde 't donker van den nacht
 den zinken hemelhoepel in en klom.
 Maar ook, in 't Oosten vlagde een vluchtig licht
 van achter 't stille van den horizont....
 Dat merkte de oudste van de zeven broeders;
 hij sprong omhoog van uit zijn loome leger.
 ‘Aan 't werk’ zoo riep hij, ‘al te saâm aan 't werk’
 ‘De rust heeft uit, of anders stormen vreemden
 door onze gouwen, zie, de lucht verzwouelt
 en 'k zag den bliksem langs de kimmen rennen.
 Thans hoeven wij geen veld van wolkend vuur,
 geen droomig-lauwe landen te overdralen.’
 Zwak-zuchtend rezen de anderen uit hun krochten.
 De oudste en grootste van de zeven broeders,
 sterk, ernstig en van stage, kalme kracht,
 hij was de Herder van de duizend kudden
 van grijze regenwolken, die van 't Westen
 hun weg naar schroeiende Oosterlanden vinden.
 De tweede, een barsch en breedgeschouderd man
 met somber wezen: 't was de Hageldrager;
 de derde was de trotsche Donderknaap,
 met zware vuiste' en spiergezwoollen armen;
 de vierde was de sluwe Ramensmijter,
 die ook van huis en hof de daken streelt;
 de vijfde was de norsche Korendorscher,
 de schoovenkaatser en de boomenbreker;
 de zesde was de booze Schoorsteenbruller,
 die ook den schrik in oude burchten wekt;
 de zevende: de wufte, doller Danser
 met stof en bladeren en menschenhoeden.
 En toen de broeders, frisschen arbeid wachtend,
 daar stonden, kwamen mannen op den berg;
 één spotte er: ‘Zie, zóó krachtig is de wind,
 dat hij dit vlammeken niet dooven kan’;
 hij hief een houtje omhoog, waarop een klein
 en heel onschuldig vlammenbloempje bloeide.

Den Korendorscher tergde dit gesnoef;
 hij sloeg: er slierde een dwaze zwerm van hoeden
 de gladde helling af, de mannen holden
 met wilde lokken de arme zwermers na.
 Maar 't kleine vlammekeken vloog in de heide
 en gloeide en groeide daar al verder, verder....
 'En nu aan 't werk,' sprak de oudstevan de zeven,
 en mede jo?g de groote Regenherder
 in breedden zwier naar 't Westen, waar de kudden
 hun meester, op de wijde zee, verbeidden.
 De Hageldrager toog naar 't hooge Noorden;
 de Donderknaap naar 't Oosten, waar hij zwaard
 en helm en beukelaar verov'ren kon;
 de andere broeders tuimelden naar 't dal.

Een wijden sprong: de booze Korendorscher
 viel in het tarweland en sleepte en sloeg
 en beukte de ongebogen aren neer,
 wierp dan papaver, winde en korenbloem
 op alle paden van het zwarte land.
 Toen gaf de booze zich aan de arme halmen
 hij beulde en brak en maalde en mengde en wrong
 de zwakke stengels tot één wildernis.
 Dan schoot hij woedend in een schovenleger
 en vouwde en vlagde, kaatste en krampte en hieuw
 de kreunende arenhutten tegen hagen
 en over klavervelden; doch de schoonste
 der gouden schoven nam hij op het hoofd
 en danste dol in 't ruischend veld, gelijk
 Afghaansche Khan, verdwaasd van Sira-wijn.
 Ras mikte hij zijn kroon in rozentuin,
 en dreef een droomer, die in blinde liefde,
 om 't rijzen van den storm, hem wilde omhelzen,
 een zwaren doorn in 't zwarte, dankende oog.
 Hij rukte los op wijde abeelenbeemden,
 deed éénen greep met wijd-geopende armen

en ving en wrong en woelde worstelend
 in hijgend hoongelach met meer dan honderd
 dier bloode, bange boomen al te samen;
 hij knotte, kneusde, drong en druischte en dorschte
 die arme jammerende looverdragers:
 hij brak er twaalf en wrocht met nieuw geweld
 aan olmen, eiken, espen of platanen....
 Ook mat de beul zijn ongebonden kracht
 met de oude linde bij de grijze kerk,..
 maar, na een uur van heen en wederkampen,
 wierp de oude boom hem ruggelings in 't veld....
 De norsche Korendorscher vluchtte vloekend
 terug naar 't heideland, waar traag het vuur
 van 't kleine vlammetje der wandelaars
 in 't dorre heikruid liep te knibbelen.
 Dáár sloeg hij 't vuur, het trage, roode vuur:
 hij zou gaan toonen, dat hij haten kon,
 dat zou de linde in 't dal met siddren zien!
 Hij dreef de vlammen neder, rechtvooruit,
 ontrolde vanen van dat klare vuur,
 en maakte een macht van duizend rosse stormers,
 die heel de heide zouden overwinnen.
 Hij maalde rook en reuk en stof en smook
 en vuur en vonken, asch en dorre sparkels
 tot zware wolken; rolde die in 't dal
 en blies opnieuw in 't haastig vretend vuur.

De Schoorsteenbruller en de Ramensmijter
 beliepen snel den steenweg naar de stad.
 De sluwe Ramensmijter smakte vlug
 de zwarte ramen van de zwarte huizen -
 die langs den warmen weg als groote monden,
 die hijgend koelheid zochten, open gaapten -
 met scherp gedreun en snelle slagen dicht.
 De Schoorsteenbruller zette dan zijn mond
 op de oude hoorn der grofgehalsde schouwen

en bromde vreemde en vreeselijke dingen
naar 't diepe duister van de zwoele kamers,
Een oud kasteel berenden beide broeders,
een grauwen burcht in gierend pijnenwoud;
de Ramensmijter sloeg de kleine vensters....
en dat deed schrikgeroep in 't slot ontwaken:
drie bange maagden vloten door de gangen,
in hevigste' angst om 't onheil van den nacht.
Dat angstgeroep dier arme, zwakke wezens,
dat gaf den Schoorsteenbruller groot vermaak,
hij sprong op 't rammelende looden dak
en nam een schoorsteen tusschen beï zijn vuisten,
bolde de wangen en begon zijn lied,
terwijl zijn broeder reeds de stad bestormde.
Toen zong de buld'raar door zijn steenschalm
de sombre dingen, die hij had aanschouwd
binnen deez' muren, in vervlogen eeuwen:
hoe daar een man arglistig werd vermoord;
hoe daar een maagd haar groote schande vond;
hoe daar een vrouw in duizend zonden stierf
en hoe haar geest nu waarde, waarde, waarde,
en hoe haar ziel om rust en vrede kloeg
en hoe zij stenend door de gangen gleed,
heel langzaam, langzaam elke duistere kamer,
waar 't licht der lamp was uitgeleefd, betrad
en die daar zaten plots een koude hand
op 't harte lei en om erbarming weende,
en dan weer heenvoer naar de zwarte krochten,
waar haar gebeente in onvergeven zonden
den Jongsten Dag in steenen zerk verbeide....
Met zachte stem bekloeg de weeë wind
de bleeke maagden, schuw te samen schuilend
in de eenzaamheid der zwarte vrouwenzaal,
en huilde in leegen haard van vreemde geesten,
die met de stormen door de wouden waren:
de zielen van de kooplieden, die bij nacht,

in deze wouden werden neergeveld
en nog geen graf en geen bevrijding vonden.
Zoo dreef de Bruller daar zijn somber spel
met de arme zieltjes in dat donker slot,
terwijl de Ramensmijter in de stad
een luide kermis hield en vrachten glas
en roode pannen in de straten smakte
en al het manvolk vloekend deed ontwaken.
Ook dáár begon de Bulderaar zijn spel,
maar 't volk der stad bespote zijn gebauw,
hij werd een boeman voor de stoute hummels,
die in hun legersteên te luisteren lagen.
Die smaad verdroot den trotschen nachtbazuiner;
hij liep verbolgen naar het open veld
en zag zijn broeder in een hojk der hei
het nieuwe dak van 't wankelmoedig huisje
van nijdig keuterboertje nederstreelen.
Toen deên ze saam dat vroolijk klatrend werk,
totdat het arme boertje jammerend,
de handen boven 't hoofd, naar buiten viel....
Zij traptten rap diens schamel hutje plat
en buitelden door 't bitter walmend vuur
van broeder Korendorscher naar hun kuil
en nestelden zich weeldrig in hun leger.

Doch niet lang sliepen de verheugde broeders,
want bij het zwakken van den nanacht viel
de Donderknaap plots ruggelings in 't land,
àchter hem kwam een vreemde, grauwe reus.
'Nu gaat hij vechten in zijn eigen rijk,
dan kampt hij krachtiger dan wen hij vecht
in vreemde streken,' meenden bei de broeders,
die van 't gerucht der beukelaars en zwaarden
hun jongen slaap en zoele leger lieten.
'Op! maakt mij licht,' gebod de Donderknaap
zijn blijde broeders bij den bramenkuil,
die beiden sprongen op en wierpen wijd

een poort in 't wolkgordijn; het donker blauw
 der heemlen staarde hard door 't open zwerk.
 En toen begon die allerswaarste kamp.
 De Donderknaap droeg machtig koopren schild,
 dat fel zijn geel gekartel-kneusden rand
 in 't zware blauw der donkre heemlen hief,
 maar dof en duister drong de vreemde reus
 uit Noorden op met grauw-verdoken rondas.
 Plots flitsten wit de spits-geklingde degens,
 dan rolde' en bonsden bolderend, en botsten
 de groote schilden op elkaar.... vergeefs....
 Boven de kimmten lagen logge steenen,
 heel koude, grauw-gerugde rotsgevaarten;
 de beide vechters wierpen schild en zwaard
 ver weg in grijze regens boven 't woud
 en hieven steenen van die grauwe kim
 en al de dalen dreunden van 't gerol
 dier donkre monsters en de bergen beefden....
 Maar al was vruchteloos; de Donderknaap
 en ook de vreemde stonden stram en pal.
 Toen zei de vreemde: 'Lâten wij den kamp,
 gij zijt hier even sterk als ik, de stormer,
 wij doen een spel: wij zullen koning zijn
 dier losse wolken en we drijven die
 ten oorlog, of het aardsche volken waren;
 wij zullen lachen om hun leekend bloed.'
 Zoo deden ze; ieder dreef een halven hemel
 van lage wolken op een kim te saam,
 joeg die dan op, totdat er groot gewar
 van dolle horden boven de aarde kolkte
 en de oude nacht opnieuw uit Westen opdook.
 Doch plots sloeg uit het Noorden scherp geroep:
 'Wat verder, knapen, 'k heb mijn vracht gevonden';
 daar rees de breedgenekte Hageldrager
 van achter 't Noorden op en mèt hem klom
 weerom de dag, maar 't was een vreemde dag,

een sombre gloor van duister-glanzend brons
van rood- en groen-geschaduwde roestige koper.
In 't midden dier ontzagelijke schijning
de Hageldrager: op den stoeren nek
torste de reus een zware zwarte baal.
De Donderknaap en zijn verzoende vijand
dreven hun volken met geweldig dreunen
achter de torens van de duistere stad.
De groote Hageldrager boog het hoofd
en hing geweldig over 't stille land,....
de kranke halmen richtten traag zich op,
en blikten siddrend in den hoogen hemel,
waar midden rossen gloor het grauwe lijf
van Hageldrager en diens vracht zoo dreigde....
Hij boog den nek..... al de akkers werden donker....
loste den snok.... en leegde traag de baal....
licht-trippend druischen rees van heinde en veer,
de grijze haverhalmen schrokken neder,
in holle wegen kwam wat witte winter....
'Gij dooft mijn vuur,' riep boos de Korendorscher:
'gij wilt den arbeid van uw broeder schaden'
en mede sprong de Korendorscher op
van bij zijn kwijnend vuurtje en holde in 't dal;
dreef ruw den hagel uit zijn korenakkers
en maalde razend aarde en aren samen.
Doch rustig leegde Hageldrager al
de balen korrels, die hij in het Noorden
gevonden had en schreed zijn broeder na,
die met den vreemde in 't diepe, gore Westen,
het menschen spel met kudden wolken speelde.
En mede week de sombre kopergloer,
de lichter luchten werden wit en wuift,
er rezen wolkjes rood en roze en groen,
en blauwe hemeloogen droomden open
door spreij van dun en donzig morgenzerk.
Eerst toen ging onze Danser door het land;

Hij was de vrolijkste der zeven broeders,
 hij werkte weinig, was aldoor verliefd
 op schoone meiskens, die, in lichte mantels,
 op zomermorgens langs de velden liepen.
 Ook hield de schalk ervan om wentelzuilen
 van blaren, stof en afgerukte bloemen
 op grijze pleinen in de stad te maken.
 Dien morgen vond de luchte losse jonker
 een kleine dame in rozig-gelen mantel:
 hij vroeg een dans, een héél galanten dans,
 maar 't meiske weigerde.... en de schalk nam tóch
 haar bij de schouderkens en hupte rond.....
 Wat gilde 't dametje in verbaasd verweer
 en lachte lieve- en vrolijk-booze woordjes....
 de wufte Danser wierp haar heerlijk hoedje
 in frissche Meidoornhaag.... juist kwam de zon
 van achter fijn scharlaken englenwolkjes
 dit luchte, huppelende spel begluren
 en maakte één goud, die booze, bloote lokken
 die 't arme meiske om 't pruilend hoofdje zwierden
 toen loech de Danser, gaf zijn makkend lief
 een fikschen kus en buitelde in een boomgaard,
 waarin hij dra een ander liefje vond. -

Dan kwam de rust, een schoon en ernstig uur;
 van uit de kleine huizen in het dal,
 traden de menschen in de plechtigheid
 der stille lucht en zwijgende landouwen,
 en spraken fluistrend van het groot geweld,
 dat in den nacht om huis en akker bruiste.

De zes gebroeders hadden reeds hun leger
 in den verkoelden put vol warrig braam
 en eiken-stronken opgezocht.... zij sliepen.
 Doch de oudste en grootste van de zeven broeders
 was van de zee, waarop zijn kudden weidden
 nog niet weerom.... de blakke landen beidden.

Daar kwam de voorhoede op de Westerkim;
heel traag en statig trok de grijze kudde
van groote regenwolken over 't dal;
de verre stad verzonk in gelig waas,
de blauwe bosschen in de verte doken
in groene nevelen.... de dag werd krank.
En hoog en heerlijk door de groote heemlen
dreef de oude Regenherder al zijn kudden
van duizend duizenden van makke wolken.
Zij gingen: voller werd de matte verve
van al wat lang in zonnepijnen lag.
Waar was de zon? Haar onbarmhartig branden?
De gele en grijze en groen-gevachte kudden,
dromden al verder en de wereld ruischte
en van de landen stegen doffe kreten
van lang verkropte dankbaarheid, het volk
der bange hoeven baadde zich in weelde
van grooten rege' en zonnelloozen dag.
In duistre bosschen peep de zwarte vriend
dier groote kudden zijn verschalkend lied.
En dag verging van nacht en weerom dag
en nacht, en aldoor dreef de kalme herder,
de Regenherder uit het milde Westen,
over de vlakke, koele, groene wereld
zijn geel- en grauw-gevachte regenkudden....

De droomer (Fragment)

Ik was de dronkene van loutere schoonheid;
ik was de koning dier verioeren droomers,
die om wat heerlijkheid van kleur of klank
of schoone lijn hun land, hun ziel, hun God
kunnen vergeten. Zoo was ik de vorst
dier droeve dwazen die naar weemoed dorstten.

Mijn broeder was een wijd befaamde heerscher,
en niet alleen door kracht van harde wapens;
ook was hij zoeker naar het hooge weten:
wàt voor de volken mag tot zegen zijn.
Hij kon gebieden over wind en wolken
en kende duizend vreemde en duistre wetten
die 't blauw heelal in heerlijke eendracht houden.
Dat alles vond hij na veel jaren vorschen
en zoekend zwoegen in de schemering
van zeven krypten, waarin zeven vuren
gestadig onder grauwe kolven huilden.
Ik vond den droom, het zaligend vergeten
van alle zorgen, 't hoogste heil betrachten
en mèt mij honderd goudgelokte dwazen.

Wen jonge zomer op de landen kwam
dan togen we uit in vreugdevolle rei,
wanneer de dag zijn goudroode' afscheidsdronk
der wereld bood en met de groote zon
naar dieper werelden en heemlen dook.
Ik droeg mijn vedel mee; die had een ziel,
zij deed de mijne zingen, als ik droef
terneder zat.... En huivrend streelde ik haar:
wij zongen samen van dat verre wonder,
dat ik als kind wel kende, toen ik droomend
mijn oog verheugde in prismatiek kristal,
dat klare, zevenldeurige aureolen

om alle vormen tooverde en die vormen -
 een stad met torens aan een zilveren stroom;
 een blijde brug, een burcht op donkre rotsen -
 naar reiner diepten dwong in reiner licht.
 O, als wij zongen, werd de zwartste zonde
 gelijk de blankste deugd, die ik beminde:
 de loutre schoonheid, wijl ik, dwaze knaap,
 der dingen uiterlijkheid alles vond.

Daar was geen mensch, die onberoerd kon gaan
 voorbij mijn spel, dat weenen deed en zingen,
 de starsten zelfs, die lied noch tranen kenden;
 daar was geen ziel, die zich niet hulploos neeg
 naar 't zachte klagen van mijn arme vedel....

Zoo schreed ik dan mijn honderd dreamers voor
 en deed mijn lied door blauwe wouden weenen,
 wanneer de nacht mijn ziel verdonkerde, -
 maar glippig jokkend, wen een ster verschoot,
 en gouden ruischend, als de ontwaakte maan
 door prille witte bloesemententen toortste,
 en gierend juichend, als een jonge storm
 mijn wilde kracht naar strijdgeweld deed smachten....

Gelijk ikzèlf, zoo droegen velen onzer
 hun droomvertolkers in liefkozende armen:
 Zoo hadden we achttien vedels, één klaroen,
 een lichte luit, twee kleine Afghaansche harpen
 en mede een zilveren klok; twee sterke broeders
 torsten haar last, gelijk de Joodsche spieders
 uit Canaän de wonder-druiven droegen....

Naar verren heuvel liep de schoone knaap
 met de klaroen, en deed haar eenzaam schallen;
 dan zagen we onze wijde, rijke wereld,
 vol steile burchten boven rots-ravijnen,
 en stort-rivieren door de wildernis,
 en witte wegen naar de verre steden,
 vol bonte helden onder roode zon....

De beide broeders met hun kostbre klok,

zij zochten kalme boorden van een stroom
 en luidden langzaam over zwarte landen,
 verlaten slapende onder zwaren nacht.
 Hoe wondervol dat golvend konden drong
 door donker land en zomer-dronken loover,
 al droome-deinend wijder, wijder, wijder,
 zóó rein vergalmend, dat de nachtegaal
 zijn blauwe lokgeluiden luwen liet!....

Wij minden de aarde in zwaarste zomerpracht,
 zóó blind van liefde en zondige innigheid,
 dat wij den weelderigen grond, die zóó-
 veel schoonheid deed gedijen lang omarmden:
 we omhelsden de aard in warmen zwarten nacht,
 we omhelsden haar, heel lang, heel lang en dwaas!
 Ook vleiden we ons ter neer in wijde wouden,
 en lagen uitgestrekt in stoorloos staren
 naar de ommevang der witte en blauwe sterren,
 die, boven ijle en zwarte abeelenkruinen,
 in schuchtre scharen naar het Westen togen.
 Soms luisterden wij wel in zoeten schroom
 naar 't rustloos ruischen van de loovervolken,
 die nimmer sluimeren en aldoor smeeken,
 om één, één stond van rusten voor zij heengaan....

Wij trokken tëlken jare in den nacht
 die sterven moet door de eerste Meie-zon,
 met rijke vanen, vroom van ziel en zin,
 naar grijzen wilgenberg, die 't heele dal
 en alle heuvelrangen overzag.
 Wij voerden dan ter eere van dit feest
 veel zijden vanen mee van rijpe verve.

Zoo was er één: scharlaken als een dag
 in 't bloedig najaar, wen de loovers sterven;
 èn één: azuur, ijl-réin gelijk de hemel,
 die verre zonnevolken overwelt;
 en ééne vaan: oranje als avondstond
 die om weemoedige eilanden blijft dralen;

één vaan was geel, gelijk de winterzon
 in witte zeilen eener Noordsche bark;
 en ééne: groen, zooals een lenteboom,
 die in een donker sparrenwoud ontbloeit;
 nog ééne: purper, als de booze maan,
 die de arme zon op dagreize achtervolgt,
 Dan waren er nog vanen in den stoet
 in kleur van zóó verteederde innigheid,
 van zóó gebroken verve en êele tint,
 dat slechts één rein en jong-gezegend paar
 één zelfde droom daardoor vermag te droomen....

Dit deed mijn broeder: door zijn groote macht
 bedwong hij vaak de ruwe regenstormen,
 die boos-verlangend, over Westerkim
 hun grauwe hoofden hoonend opwaarts hieven
 en grijnzend gluurden, om ons droomrig feest
 met straffe regenstralen dood te striemen.
 Niet dat mijn broeder zelf ons dwaas geluk
 kwam deelen, neen, hij dwong de koude wolken
 alleen, om onze vreugde te beschermen.

Daar op dien heuvel plantten we onze vanen
 en legden ons te luistren naar den wind,
 of zongen droomend monotone koren,
 terwijl de broeders met hun klok in 't dal
 ons loom verdeinend nachtgezing beluidden.
 Zoo wachtten wij, totdat de trage zon,
 de éérste zon van maagdelijke Mei,
 statig verrees:.... in 't eerste zoete rood
 dier jonge zon omhelsden wij elkander
 en weenden van geluk.... Wij waren dwazen!...
 Doch éénmaal was de vroege lente dor:
 van uit het Oosten ruischte wreede wind,
 in kil verschroeien over 't schrale land,
 dat zelfs geen kracht meer vond een scheutje gras,
 dat aan den rand van leempoel was ontfloken,
 het zwakke leven niet te doen verliezen....

Toen sloeg de nood; het volk bad dag en nacht!

Den laatsten nacht vóór 't feest der prille Mei-zon,
daar dromde piots een sombre horde wolken
van over 't Westen op: een donkre kudde
van regensproeiers, lang van God verbeden.

Het groote regenfeest begon: het ruischte
dien avond heinde en veêr; in wilde vreugd
bleven de menschen uren gulzig staren
naar 't stage nederstorten van dien rijkdom.

Doch wij, wij wilden 't feest der Meizon vieren;
en ik, ellendige, dorst van mijn broeder,
den wijze, die het heil der volken wilde,
ik durfde vergen dat hij aan den nacht
de dorre sterren gaf, oie 't volk zoo haatte!
Hij wendde droef het hoofd en weigerde....
Toen zwoer ik wraak;.. het valt mij zwaar te zeggen
hoe ik tot zúlke zonde kon vervallen.

Maar op dien avond heeft mijn booze ziel
weenend gezongen in mijn wondre vedel....

De zoete gade van mijn grooten broeder
zat op het hooge en heerlijke terras,
dat van den Oostervleugel van het slot
over de lage wintertuinen rees.
Daar, onder dak van zevenkleurig glas,
dat 't oude zomertempeltje overhuidde,
daar zat de zoete Ylana, luisterend
naar 't weeldrig drinken van de dorstige aarde
en 't warme ruischen van den zwarten nachtstorm.
Ik zette mij terzijde van Ylana
en speelde, traag en droef en droomerig,....
dan sneller, sneller als het wilde snikken
van ziel, die met de levenswetten worstelt.
En dan, heel rood en rijk en listig lokkend
en zóó vervoerend dat de duistre geesten,
die in het bloed der zwakke menschen slapen,
ontwaakten.... Zij, de goede, werd verwonnen

en blikte me aan in blinden, wilden schrik
al siddrend onder 't bonzen van haar bloed.
Zij blikte om hulp rondom in 't weeldrig donker
en naar de blijde, helverlichte vensters
daar in de diepte.... doch geen helper daagde..
Dan neeg ze in wezenloozen angstlach nader;
zij lachte, lachte in huiverende wanhoop....

Toen strekte een strakke slag mij neer; ik viel....
't Was op de zee, dat ik mijzelf hervond
gelijk ik heden ben: verdord, mismaakt;
ik had mijn vedel nog.... tot grooter pijn,
zij zong niet meer, zij kreet en gilde slechts,
gelijk mijn ziel in jammerenden rouw....

In de verten

Wee den eenzame.
De Prediker IV 9-12.

Zie de verre verten, kind;
 al wie leed en liefde mint
 weet dat rijke leed, dat schoone
 minnen van het leven wonen
 in die verten, teeder paars,
 innig goud getint, en schaars
 wat verkoeld door groene, koude
 lijnen van ontbloede wouden.

Hier, op dezen berg, die vlak
 en vereenzaamd - als het dak
 der vervallen wijdsche woning
 van Assyrisch volkren-koning, -
 oprijst, boven 't paars en goud
 van 't verschiet, waar bevend blauwt
 onder lanen diep gelegen
 de avond over witte wegen,....

hier, op dezen berg, waar zon
 bij haar schoon verscheiden kon
 geven wel wat klare gulden
 glans aan 't land, dat nooit vervulde
 wat daar ginder diep en wijd
 lacht in lokkende innigheid,....
 hier waart enkel 's levens krachten
 meelijloos verteerend smachten.

Smachten naar 't onzegbaar heil,
 dat het milde leven veil
 heeft, voor al wat bloeit en ademt
 in de verten; dáár, daar wademt

vrede en vreugde over het land
in den prillen uchtendbrand;
in des middags blanke prachten;
in de rosse manenachten;

in den storm, die uit het stof
van de wegen, dorp en hof
laat doortrekken karavanen
grijze vorsten, grijze vanen,
grijze kemelen, die snel
vluchten voor het spottend spel
van de stormvlaag, die zoo dwaze
stoeten langs het land doet razen.

O, geluk van 't groot verschiet,
als geweldig, over 't lied
van den leeuwerk, groot in stilte,
stil in grootheid, over 't wild te
lieven land, de toren grijst
van den donderburcht en rijst
boven 't overmatig blijde
zomerbloeien der valleien!

Dan de weelde van het woen
van den donderstorm, die koen
achter bosschen, achter kuilen
in de heuvelen komt huilen,
als een hijgend reuzenlied,
dat hij sterk is en gebiedt
over landen, wolken zeeën
en veel lijden schept en weeën.

En als de avond dan weer kalm
over de aarde daalt en halm,
bloem en struik zich bang en bevend,
doch in voller verve levend,

heffen in het stiller licht,....
 als de zonne niet meer schicht,
 doch heel weemoedvol wat ijle,
 bonte sluieren laat wijlen,

dàn gevoelt men hier 't gemis
 van wat waarlijk leven is....

In de verten wandlen mannen
 door het avondrood verbannen
 uit hun hutten, blijde en bont
 speelt een purpren gloor hen rond
 mond en voorhoofd, oor en oogen
 en zij gaan ontroerd bewogen,

doch niet machtig, niet bewust
 om te weten, wat de rust
 van hun ziel kwam ommescheppen,
 wat hun moeden geest deed reppen
 naar zoo plotse jeugd, die zacht
 over hart en hoven lacht;
 traagzaam wandelen ze in 't pure,
 bonte licht der latere uren.

En er zijn nog duizendvoud
 dieper vreugden, ver in 't goud,
 ver in 't paars der milde dalen;
 o, ik weet er menschen dwalen
 die nu weenend naast elkaar
 door de beemden gaan en daar
 onder zonnetent van elzen-
 boom elkander lang omhelzen.

Kleine kindren laten plots
 los der moeder hals, om Gods
 roze en groen doorvlamden hemel,
 armpjes open, met gewemel

van wat lieven, dwazen klank
toch te groeten als in dank
voor het wondere, gekomen
trots het sluimeren der boomen.

En een grijsaard, midde' in 't rood
van den schoonen zonedood,
laat zijn arme stem weer zingen,
schoon er vele jaren gingen,
sinds die arme stem voor 't laatst
nog de wereld vond een plaats
waard met lied en lof te loonen,
zonder eigen ziel te hoonen.

In een klooster op een berg,
midden tusschen streng en erg
somber wassend woud van dennen
komt de late vreugde mennen
't ijvrend boeten, over-star;....
door de gangen klinkt gewar
van wat stemme' in fijn verblijden,
moede voeten lichter schrijden.

Smart is echter niet vergaan
in 't verschiet, waar achter blaân
achter hoven, achter hagen
vieugde licht, - doch ginder dragen
reine zielen rein de smart
en met ongebroken hart,
zullen zij, die bangen, droeven,
dra weer 's levens vreugde proeven.

Zie de verre verten, kind:
al wie leed en liefde mint,
weet dat rijke leed, dat schoone
minnen in die verten wonen.

Lief en leed zijn hier wel dood,
of gedoken nog in schoot
vaawat beiden eens zal baren....
Laat ons naar de verten staren,

medelevend met wat lijdt,
of in avondstond verblijd
loopt al neuriënd te dwalen
op de wegen in die dalen.
Wie dat leven derft, hij is
grooter nog in groot gemis,
dan wie handenneffend stromplen
en door 't land 'ontferm u' momplen.

Van een page en een koningsdochter

Zwaar woei de doffe, zwarte nacht
 uit dompe, klamme kloven...
 Zie, wat ontsluit de schuchtre pracht
 der blauwe koningshoven,
 daarboven, sluimrend onder schijn
 van lila-scheemrend wolkgordijn?

Wie dalen door het grauw smaragd
 der sidderende wilgenstruiken?
 Een koene knaap, een jonkvrouw zacht;
 hun gouden lokkenhoofden duiken
 in bangend blikken om en om;
 naar 't koningsslot, dat stil en stom
 oprijst in 't zwoel en rozig branden,
 van dof doormaande wolkenwanden.
 - Ach, Walter, vluchten wij dan toch?
 Ik vrees den nacht, de zwarte kloven!
 - Gij rouwt alreeds?!
 - Ik min u nog!
 - Volg, trouw komt alle vrees te boven!
 Voort, lieveken, voor men ons ziet!
 - Wij vluchten naar dat zwart verschiet
 vol sombre holen, woeste wegen?
 - Vertrouw mijn arm, mijn snelle degen!
 - Waar gaan wij heen?
 - Uw liefde vliedt?
 - Ach, mijn liefste mijn!
 - Gij mint mij niet!
 - Mijn liefde bleef, maar ach, mijn moed...
 - Geen moed om iets te derven
 van glans en glorie, eer en goed?
 - O neen, ik wil wel sterven
 voor u, zoetlief!
 - Maar leven niet?

- Hoe vluchten dat geen wacht ons ziet?
- O stil, ik min uw droomende oogen....
- Ik min uw lokken....
 - God, daar vlogen
- twee pijlen!....
 - Dáár, dáár fakkelschijn!
- Wij sterven!....
 - Samen, liefste mijn!

Oogst

Nauw is de zonne
 gerezen, begonnen
 met weder haar lichtgloed te laaien,
 of weder ook schichten
 de sikkels hun lichten,
 hun vonklende bliksems bij 't maaien.

Overall roeren
 de rustlooze boeren
 de werkzame handen; in 't vroeg en
 het koel van den morgen
 begint reeds hun zorgen,
 hun steeds herbeginnende zwoegen,

Nagaande, rapen
 er vrouwen en knapen,
 van 't veld het vergetene koren,
 de goudblonde aren,
 die d'anderen waren
 ontglipt of bij 't binden verloren.

Overall blinken
 er sikkels, en klinken
 er pratende stemmen; in 't ronde,
 ver, wemelt het stippen
 van liên, die, al trippen-
 de, vechten het koren ten gronde.

Eér nog het duister
 gedaald is, dan ruischt er
 geen graanzee meer: onder en boven
 op heuvelkling staan er,
 in goudlijnen gaan er
 door 't wijde der dalen slechts schoven.

IJl gesneeuw

Vluchtig wentelt neder
sneeuw in vaag geveder;
blauwend blank gefemel
valt in vlot gewemel.

Wit getippel dwarrelt,
vlokkig stijgen warrelt,
daalt en dwaalt licht-luchtig,
rasser.... trager.... vluchtig.

IJl gedein en dralend
zwerfen, immer dwalend
schemeren van teeder
wemelend geveder.

Schriftgeleerden en volk

Vox populi, vox Dei....

‘Kent gij dien Nazarener niet,
die over ons, wijzen, Zijn toorn uitgielt’

‘Gewis! Hij is goed en rechtvaardig!’

‘Zoo ge “Weg met Hem!” door de stratep gilt,
krijgt ge kleedren en brood, zooveel ge wilt.

‘Weg met Hem! Weg met Hem!’

‘Gij noemt Hem Messias, omdat Hij uw nood
soms stilt,.... doch die dwaze verdient den dood!’

‘Waarom dan? Wat heeft hij misdreven?’

‘Wijn, goudgeld krijgt ge en kostlijke spijs,
zoo ge “Kruisigt Hem!” roept voor Pilatus' paleis.’

‘Kruisigt Hem! Kruisigt Hem!’

Naar den uchtend (1917)

Het was een nacht, waarin veracht werd het leven,....

Oorlogsepisode

Wie waagt te gaan naar wissen dood?

- Ik ga, mijn leed is ál te groot!
- Ik werd vervloekt geboren!
- Ik minde een trouwelooze vrouw!
- Ik leef in eindeloozen rouw!
- Ik heb de hoop verloren!

Van noode heb ik er maar één!

- Laat mij dan gaan, als ik lijdt geen!
- Neem mij, ik ben geteekend:
- mijn moeder had mijn komst vervloekt!
- Kies mij, een man die 't einde zoekt!
- Ik hèb al afgerekend!

En gij, wien alle hoop ontvlood?

- Ik zal niet beedlen om den dood;
- ik wil niets meer verhoppen,
't was al vergeefs.... maar 'k zeg u thans:
verkiez mij niet!.... 'k Heb nù geen kans
dien goeden kans te ontloopen.

en om ellende werd gehaat....

Phantasmagorie

Een zwerm van sterren, geel en vermiljoen
 rees traag, onraakbaar boven 't lage woelen
 der zwarte wolken van den noodweernacht
 en vulde heinde en veer den donkren hemel:
 een schrijnend schoon boven de groote rampen,
 die land en leven in de diepte sloegen:
 boven de steden waar de branden loeiden,
 en waar door poorten in de zwarte wallen
 stormen van vuur en wrange vlagen damp
 over de velden joegen, en wie vloten
 hulden in waden van zwaar-glorende asch.
 Boven de hoeven hing het tergend wonder,
 boven de hoeven door den storm gesmakt
 op slapend volk en vee, dat nu ontwaakt
 onder de puinen huilertd streed om 't leven;
 boven de kuilen, waarin grauwe wolven
 met rooden muil en groene glinster-oogen
 elkaar bekampten om het zachte vleesch
 van kleinen knaap, zoo even slinksch geroofd.

Boven den brand van dor? en sterkte en stad,
 boven den schrik op 't vreeslijk eenzaam land,
 boven het kolken van d' orkaan, die toog
 geluk-verrijtend naar het donkere Oosten,
 daarboven rees in schrijnend schoon de zwerm
 van felle sterren, vermiljoen en geel.

Toen heel de nacht dat vreemde wonder bleef
 en schooner werd in ongenaakbre rust,
 toen vloekten allen op het zwarte land
 dat schoon gebeuren, dat te dieper deed
 gevoelen, hoe hun vrede was vernield,

en duizend duizenden van harde vuisten
rezen in 't roode licht der stage branden,
en duizend duizenden van fonklende oogen
blikten omhoog in machtelloozen wrok
naar 't schijnend schoon der sterren, dat daar bleef.

en vervloekt de natuur zelf,....

Dagvervloekers

Haar mogen dagvervloekers vloeken, bereid den krokodil te wekken.
Job IV. 8

Moge er nooit een morgen gloren,
worde nimmer dag herboren.

Moge er boven stroom en landen
nimmer zonnevlammen branden.

Moge er over de woestijnen
nimmer uchtendluchten schijnen.

Moge er op de dadelboomen
nimmer morgendauwen komen.

Zij de dag vervloekt!

Blijve er op der wereld wegen
immer donkre nacht gelegen.

Blijve er over de moerassen
steeds der uilen gruwe krassen.

Blijve van paleis en tempel
eeuwig onbetreên de drempel.

Blijve een eeuwge slaap omvangen
al wat leefde in dag-verlangen.

Zij de dag vervloekt!

Moge een leger draken dwalen
door de menschenrijke dalen.

Moge 't op mijn duren nooden
't zon-beluste leven dooden.

Moge 't na dit groot verslinden
eeuwig-donkre rust hervinden.

Moge de oude vorst der draken
't licht verslaan met gramme kaken.

Zij de dag vervloekt!

doch er ontkiemde hoop: op wraak;....

Attila

Rood was de nacht, waarin ik werd geboren:
 er brandde een burcht, der vlammen wilde gloed
 was 't eerste licht, dat in mijn oog weerglom,
 en 't eerste, wat men in mijn oogen zag
 was laaiend vuur en schrikkelijke nacht.
 Ik werd gewonnen in een land van haat;
 de gele vlakten van het gele dal
 waarin de volken wassen ter ellende
 heb ik gekend, totdat een hongersnood
 wel duizend duizenden van sombre mannen
 en vrouwen wegdreef naar het wijde Westen.
 Zij togen heen en lachten om hun leed;
 reden voort en juichten van ellende:
 zij hadden niets dan honger, ziekte en haat
 en wisten, ginder in de rijke verten,
 enkel te winnen: zon en brood en wijn
 en veel vermaak, want honderd schoone volken
 vloten hun komst in armelijk misbaar,
 of wilden hen in stille knechting dienen
 Dat alles zag 'k als baardelooze knaap,
 maar door de wouden dringend, wies mijn kracht
 en door de dalen stormend, steeg mijn roem
 en elke stad, die na mijn doortocht vlamde,
 schonk grooter aanzien mij bij 't somber volk,
 tot ik verwierf de opperste macht op al
 de volken, die in maandenverren vloed
 naar 't Westen drongen, of die buit-belust
 mèt ons in zware kampen wilden winnen,
 en ik veel klaarder dan te voren wist,
 dat ik van al wat op de wereld leefde
 het midpunt was, de ziel, en dat mijn wil
 de ziel ging worden van onnoemlijk velen.

Toen duizelde ik een oogenblik; ik voelde,
geen macht ter wereld zou de mijne ooit breken,
en schuchter riep een zachte stem mij toe:
'kom als een storm van liefde over de landen'

Dat was de stem van 't blonde, stille kind,
dat ik als knaap gekend had, tot een dag
een grijze beer het naar de wouden sleurde,
vanwaar alleen het ravenvolk een weg
tot wederkeeren weet;.... die zachte stem
zij noodde, noodde, noodde.... tot ik plots
in wilden schaterlach kwam uit te barsten
en hoonend teemde: 't was de liefde wel
die uit de wouden kwam om menschevleesch!'

De liefde is zwak en doet slechts zwakke dingen
zij koopt fluweel en zijde en goud en parels
of bouwt een toren voor wie haar behaagt,
maar 't is de haat, die werelden beweegt,
maar 't is de haat, die nacht en dag verwisselt;
het toppunt van het leven en de kracht,
dat is de haat! De haat ook is de storm,
die oceanen over alpen zwiept,
of 't doode zand gelijk een vuur ontsteekt.

Ik ben de kracht en weet mij niet geboren
om zoete lipjes aan een vrouw te bieden:
mijn ziel is grooter dan een menschenziel,
zij is een grootsche dwaling der natuur,
daar zij ontving het wezen van een storm
of een cycloon, die tolt, tot zee en zwerk,
in woesten zwier en gele duisternis,
gaan medewielen, en die schaamle resten
van schepen of van steden op de kust
tot in de wolken wervelend verstrooit.
En dan weer voel ik mij de trage kracht
van wind, die staag een vuur door bosschen dringt,
en als ik kom, bij duistren dag of nacht,
dan nader ik in dorre, bruine wolken,

waarin de vonken dansen, als de muggen
 op warme dagen in vergifte lucht.
 In groote wolken vonken, rollend voort
 op tragen wind - waarachter 't volle vuur -
 nader ik gaarne en rijd de landen in.
 De wilde dieren vluchten bij mijn komst
 uit door geen menschenvoet betreden wouden.
 Uit vochte, duister blauwe rotspelonken
 en rosse looverkrochten en uit vlakten,
 verloren achter muren zwarte dennen,
 zijn ze opgejaagd: de schuwe, grijze beren,
 die in het maanlicht op de rotsen klimmen
 en naar de maan met droeve muilen lachen;
 de roode wolven, die in winternachten
 met duizenden door groene sparrenwouden
 rondsluipen en met kleine lichtende oogjes
 nabootsen dwaas het licht der schrille sterren;
 en vossen, valken, al wat huist en tiert
 in de ongeschonden schemering der wouden.
 Wanneer des nachts plots door de stille dorpen
 bij doffen ren een schor gehuil voorbijjaagt,
 dán kan men weten, dat ik komen ga:
 dan zijn de wetten der natuur ontwricht:
 de mensch in 't woud, de dieren in de dorpen.
 Veel goden zag ik op mijn verre tochten
 en vele priesters spraken mij van 't wezen
 dat was, vóór deze wereld is ontstaan;
 weinig onthield ik van wat zij vertelden.
 Ik weet alleen: God is de grootste kracht,
 en dát soms doet een twijfel in mij rijzen:
 vergissen zich die duizend priesters niet?
 Ben *ik* geen groote kracht, die wil en doet?
 Maar neen, ik ben geboren uit een mensch
 en eenmaal was ik zóó vermoeid van macht,
 dat ik een Taurische reuzin tot vrouw
 verkoos;.... het was een vrouw, die zonder trillen

van spier of zenuw molensteenen droeg.
 En deze sloeg mij, toen ik dat verlangde,
 en wierp mij neer en slingerde mij weg,
 en dat genoot ik negen weken lang,
 ik zwelgde in lust van slaafsche zwakte en onmacht.
 Dan schaamde ik mij en voelde mij weer god
 en daarom doodde ik deze vrouw terwijl
 zij zong en mij vermaken wou met lief
 te wezen.... dáárvan walgde ik juist het meest.

Ik ben geen oppergod, die heem'len schiep,
 maar tóch ben ik een god, een goede god
 van lager rang, die volkeren bevrijdt
 van 't barre lijden, dat men leven noemt.
 Want is het leven niet een naamloos leed?
 En hoeveel rampen geeft een vliedend jaar?
 En hoeveel vreugden brengt gelijke tijd?
 Wel duizend smarten dooden de eene vreugd,
 die als een hoon door zooveel lijden lacht!
 Doch waarom haat men mij, die zooveel smart
 met stouten slag voor de eeuwigheid beëindig?

Misschien ook heeft men recht als men mij haat:
 vaak is het leven zoeter dan men denkt
 en soms vermoed ik, dat het zalig is
 te wonen in een zilverkleur'ge stad
 in blauwe streek aan zilveren rivier,
 of in een lichten toren te verblijven,
 met jonge vrouw, in wier heel donkere oogen
 de heerlijkheden van een schoone wereld
 tesamen zijn gevloten, - of te hebben
 een kleine macht, of schoone kinderen
 met gouden lokken en zeer koele leden.
 Is 't leven zóó, dan heeft men waarlijk recht
 wanneer men mij een god van boosheid noemt!

Wel heeft men recht.... maar mij behoort de macht
 en ik geniet met sidd'rend welbehagen
 de vreugden van ontzaggelijk verwoesten

en van het slaan met ongehoorde rampen.
Dan heb ik spijt, dat ik mij niet kan deelen
en dat er geen der honderd koningen,
die mét mij doen dat over-grootsche werk
van duizend stormen, hemelvuur en donder,
mij kan gelijken in vernuft om vorst
te zijn in boosheid, als geen ander wezen
vóór mij of na mij was of worden zal.
Want ik wil slaan in 't land van steen en ijs,
waar men geen boomen vindt en gras en mos
slechts onder losse sneeuw kunnen gedijen,
Want ik wil slaan in 't land van vuur en zand,
waar zand en vuur bij nacht en dag verzamelen,
waar wervelstormen heete zuilen maken,
die doodendansen doen op oude steden.
Ik wil de vorsten in hun weelde slaan,
en de armen treffen in hun schamelheid,
de sterken om hun pralerig gepoch.
Slaan wil ik, omdat ik het wil en kán,
omdat ik sterk ben, omdat ik vervolgd
word door een duivel die mij aldoor dwingt
tot slaan, tot slaan met vuur en staal en hoon.
Maar is dat alles niet een booze droom,
dat lijden óm mij? Zijn die vele volken
geen schaduwvolken? Zijn die laffe stammen,
die voor mij vluchten, soms geen vlucht van schimmen?
En zijn de puinen van de duizend steden
die ik verwoestte soms geen schaduwpuinen?
En ben ik niet d'eenigste mensch die voelt,
die denkt en zint in heel een schaduwwereld,
terwijl dat alles óm mij maar zoo doet,
alsof het pijnen kent óf iets begeert?
Neen, neen, dat kán niet! Kunnen schaduwen
dan smeeken om genade of kan een schim
soms gillen, als men hem door wilde paarden
in stukken rijten laat, of uit laat strekken

op heete roosters waar het vuur in woont?
En zijn de kind'ren onder hengstenhoef
vertrapt dan schaduwkinderen? Neen, neen:
dat alles lijdt; de wereld voelt en lijdt,
doch ik alleen lijd niet en kan ook niet
begrijpen wat het lijden wel mag zijn.
Ik weet alleen, dat al dat bleek gegrijs
van pijn en nood mijn mond tot lachen dwingt.
Dat is mijn recht! Ben ik de sterkste niet?
Wie mij weerstaat verdient een strenge straf,
maar toch ben ik dat nederig gekniel
en al dat huichelachtig smeecken moe:
ik min den held, die weerstand durft te bieden;
ik eer de stad, die niet haar poort ontsluit;
die held, die stad zijn waard door mijne hand
te vallen in een grootschen ondergang,
voor hen beraam ik een zóó schoonen brand
van wraak, dat eeuwen dóór hun eere straalt.
Een booze demon ben ik wel; van 't leven
wil ik een zeer lachwekkend schouwspel maken,
ofwel een grappig schilderij, waarop
men grauwe landen onder grauwe luchten
kan zien, waardoor veel gele mannen rijden,
mannen die lachen om begeerte, dood,
rijkdom en liefde en alles wat op aard
bemind wordt of geducht van haar ontstaan.
En waarom zou ik niet in boosheid leven?
Was er dan vrede vóór 'k aan de aard verscheen?
Was toen géén roof en moord en haat en schande?
Nu werk ik al die diep-verfoeide dingen
voor and'ren uit en laat ternauwernood
aan de and'ren kans tot doen van slechte daden.
Nu móeten alle menschen deugdzaam zijn
en vul 'k de heemlen der gerechte goden
der volken, die 'k verstrooi en voor mij uit
drijf naar de landen waar men blijder leeft;

nu vul ik heel alleen wel honderd heemlen!
Zou men mij niet wat dankbaar mogen zijn?
In waarheid, ik ben zonder een'ge schuld,
sinds ik geworden ben het booze lied,
dat een Gepedisch tovenaer mij zong:
dat was een lied van wraak, hij zong het mij
vóór, op heel weinig toon, maar 't is de deining,
die mij bevangen heeft; ik kàn dat lied
niet meer vergeten: ik ben zèlf dat lied
geworden, trots wanhopig wederstreven,
ik ben de melodie, die grootscher wordt,
in grootscher gang met grootscher rampen slaat.

Dit is wellicht de wil van d'Oppergod,
die eens de sterren schiep en 't gele land,
waarin de volken ter ellende wassen,
de God, waarvan de priesters mij verhaalden,
dat hij het goede wil en 't booze haat,
en die deze aarde een schild vol zonden vindt,
Wellicht is deze melodie Gods wil
en is Gods wil mijn eigen wil geworden,
want boosheid is er zonder maat of grens,
bloedschande, moord, verraad en duivelskunst
en volken, die hun vorsten listig dooden,
en vorsten, die hun volken doen verbloeden,
terwille van een boel, een stroom, een vriend.
Nu trek ik op als kalme man van God,
ik, door Gods wil, een wreker en een geesel:
striemen zal ik de vorsten, tot hun bloed
wegspuit uit de aderen, die weelde wilden;
striemen zal ik de volken, die verraad
en schande over het hoofd huns konings brachten;
striemen zal ik de maagden zonder maagddom,
striemen de knapen zonder deugd of schroom,
striemen de steden en de buien bloed
laten uitvragen over heel de wereld;
striemen zal ik de menschheid, man en kind

en vrouw, want allen zijn één rot van zonde,
en allen zijn walg voor God en mij,
die Gode dien en met Hem denk en doe;
striemen zal ik, de geesel, land en zee;
de geesel Gods zal striemen, striemen, striemen!

duistere levenskrachten streden.

Lichaam en ziel

Zóó kloeg het jonge lichaam bij de ziel:
 Waarom vergeet gij, dat ik wachten blijf?
 Geef mij gewaden van diep-rood fluweel,
 of van heel teere zijde, schuchter groen
 met purpren schemers in den plooierval,
 opdat al de oogen, die ik mag ontmoeten
 bewonderen de gratie mijner lijnen
 en 't schoon voorbijgaan, dat ik weet te doen;
 en maak, dat armen mij omvangen kunnen
 na speelsche vlucht; maak dat mijn droomende oogen
 in wonder vreemden nacht van donkre lokken
 verloren raken; laat mijn rooden mond
 niet altijd lachen voor de leege lucht.
 Laat ook mijn dwaasheid eens den teugel vrij!
 En zoo gij mij die vreugd niet gunnen wilt,
 drijf mij in pijn en velerlei gevaar,
 want lust en pijn zijn saamgeboren kindren.
 Werp mij in doornenhagen, dat ik bloede;
 of stoot mij naakt in strenge hagelstormen;
 laat winterwinden in mijn leden bijten;
 vind beulen die met ruwe koorden binden
 mij aan een ruigen steenen zuil en dan
 in razernij met roeden mij kastijden.
 Doe mij betreden wrakke houten schepen,
 die kreunen in het donderend geren
 van groene baren door orkaan geslagen;
 of jaag mij in een strijd waar t'allerzijde
 vlijmscherpe wapens mij verrijten kunnen;
 of hang me aan eikenstronk boven een afgrond;
 leg mij gebonden in een woestenij;
 laat mij geboeid in heete kelders werpen.
 Geef lust of pijn, maar laat mij niet zoo traag

dwalen op eindeloze stille wegen,
onder het tergend licht van matten middag.
Laat mij niet wandelen in sluimrend woud;
laat mij niet dolen langs een rechte vaart,
en doem mij niet te gaan door grijze steden,
waar suffe honden langs de huizen sluipen.
Houd ver van mij de hoonende eenzaamheid
van stille kamers, die geen mensch betreedt.
Geef wat gij wilt, dat ik mij mag vergeten!

De stille ziel het jonge lichaam zei:
De weg is ver, heel ver; wees onbezorgd.

De schemering bracht vagen levenslust....

De koning en de schilder

Tot den schilder sprak de koning:
 Schilder nu mijn mond met honing,
 schilder de oogen fier en goud,
 schilder strenggelijnd en stout
 baard en knevel, en mijn lokken
 moeten zwieren, onverschrokken
 tegen somber, stormig zwerf;
 schilder mij heel grootsch en sterk....

Tot den koning sprak de schilder:
 'k Zie met eigen oog en wil d'r
 om de dingen als ze zijn
 in hun wezen, in hun lijn
 brengen op het doek; uw type
 is niet koninklijk, noch diepe
 wijsheid vonkelt in Uw blik;
 zoo gij zijt, zóó schilder ik....

Tot den schilder weer de koning:
 Hoe, gij hoont me in eigen woning?
 Wees nu zeker, dat uw roem
 is gebroken als een bloem
 door een leeuwenklauw vertreden!
 Uit mijn oogen, en van heden
 af geen voet meer in mijn stad,
 anders wacht u roede en rad!

Tot den koning weer de schilder:
 Gij hebt macht, ik ga en wil d'r
 niet om treuren; aan de grens
 woont een bedelaar, een mensch
 die wel vecht om vooze beten
 aan de honden voorgesmeten:
 hèm vereeuwige mijn doek.
 Zij vergetelheid Uw vloek!

en gelaten droefheid....

De wachtende man

Hij stond voor 't huis
in vage wacht,
bij boomgeruisch
en vinkenklacht.

Hij beidde een vreê
die komen kon;
hij beidde in wee
bij maan en zon.

Hij zag het zaad
in ijlen val,
't gewas geschaad
in 't warme dal.

Hij zag den tijd
van 't gouden graan,
zag wijd en zijd
de schoven staan.

De tijd vervlood
met rouw en vreugd,
geboorte en dood
en liefde en jeugd.

De wind woei traag
naar veld en heg
in jaren staag
zijn lokken weg.

Bij boomgeruisch
en vinkenzang
stond hij voor 't huis,
zijn leven lang.

en verlangen naar redding;

Twee sterren

De groote donkre nacht ruischte van 't gaan
der volken en van 't doffe stemmenwarren.
Ik zag twee glansen aan den hemel staan:
één weelderroode, één boetepaarse starre.
Plots galleemde een bazuinschal door den nacht,
en riep een stem: 'Den blik ten hemel wenden
naar 't licht der paarse sterre: waakt, geeft acht,
daar nadren wervers van de Groote Ellende.'
Wij gingen in den gloed der paarse ster
doch velen wendden 't oog ter roode en lachten
beschimpende ons.... Dof druischte iets aan van ver,
en zoo den zin vol donkere gedachten,
zoo schoot vol duistre wezens heel dat volk,
zij voerden, wier gelaat niet werd beschenen,
door 't zware licht der paarse sterre, henen
naar zwarte kimmen onder zwarte wolk....
Wij togen voort.... Plots trof van verre een vage,
dwalende echo van groot gewezen ons oor....
Dan alles stil.... en ruischte het gestage
scheijden der volken 't nachtedonker door.

een donkere vreugde ontbloede:....

Nacht-aroom van korenlanden

O, laat in zwaren, zwarten zomernacht
uw ziel en zin en loome lijf omvangen,
en huiv'ren zoet in nimmer zat verlangen,
van 't weeldrig lauwen en de zwoele macht

der trage winden, komende uit de pracht
der groote korenlanden, waar de lange
rood-gouden zonnedag bij zachte zangen
van graan-getijden blij te wijlen placht.

O, zwelg het zware en over-zwoele aroom,
dat door den nacht dwaalt, droomerig en loom,
en vreugdedronken maakt uw zwakke leven.

En voel dan lijf en ziel van weelde beven,
en voel vergeten in uw hart, vergaan
alle begeerten, die te wachten staan.

het leven was droef maar schoon....

Een vertelling

‘Nu weet ik het.... en durf die dagen dulden.’
 Toen staarde zij verwezen naar 't behang,
 het groote, donkerroode wandbehang,
 waarop wel honderd, vreemde, groene leeuwen
 in koene lijnen door elkander klommen.
 En 't leek haar of het groote, goede leven
 nog even rustig om haar ruischen bleef
 en of zij *niet* was, wat zij had vernomen:
 een arme maagd, die door een stille ziekte
 heel traag gevoerd werd naar de droeve hoven,
 die onder schaduw van een torenkruis
 weemoedig over grijze steenen bloeien,
 waarop in lett'ren, zilver, goud.... en mos
 meer laatste ijdelheid dan laatste leed
 voor zwakker nageslacht staat uitgebeiteld.
 Toen telde zij de leeuwen van 't tapijt
 dat weeldrig rood de ruwheid van 't arduin
 en 't sombre steengestapel pralend dekte;
 tien rechte rijen vreemde groene leeuwen,
 die door elkander klommen, was dat niet,
 Zooals in 't leven ook de menschen doenf
 Er was een onderscheid, die leeuwen klommen,
 maar botsten nooit tegen elkanders borst;
 zij klommen kalm en geen stortte in de diepte....
 O, ja.... ‘twee jaren, drie misschien, niet meer’
 had Ermolijn, de roemrijke geneesheer
 van Ylotarië, heel zacht gezegd,
 daar in de diepte, waar de zware toren
 trotsch uit het juichend groen der tuinen rees....
 en 't was haar oom, die huivrend zuchtte: ‘O, God’
 maar 't was zij zelf, die heftig 't gouden hoofd,
 dat uit de hoogte van het torenraam
 in 't zijg blauwe van den morgen blonk,
 inschrok;.... gelijk een steek van hatend dier,
 Zoo trof haar dat,.... dat wat zij zoo vermoedde....

Maar toen kwam groot en grijs dat vaag gevoel
der oude kalmte, die zij zooveel dagen
beleefd had.... het was weder de oude rust
van 't blijde leven, dat geen einde voelt.
Toen telde zij heel kinderlijk de leeuwen,
de groene leeuwen op het rood behang,
en mijmerde over 't steile, stoute stijgen
dier vreemde dieren naar de duisternis
der hooge statige eiken zoldering....
Doch met de dagen kwam de groote pijn
om 't droeve stervenin zóó schoone jeugd....
Melinde kon den lach van 't oude leven
niet meer verdragen.... en zij reisde heen
naar eenzaam slot, dat tusschen blauwe heuvels
van eenzaam land der eeuwen loop verdroomde.

Daar zou zij leven, rustig en gelaten,
bij 't schuw gefluister van wat grijze knechten,
bij 't peinzend ruischen van de prille popels
en ijle abeelen, die het droeve land,
dat nimmer ongebroken lenteazuur
aanschouwde, met hun zwakke rijen vulden.
En daar bedacht zij, wat haar leven was:
een fijne vlam van rein oranje vuur,
die in een gouden avondnevel brandt:
de schoone nevel zijgt in 't duister gras,
een strakke storm bespringt de kleine vlam,
die dooft, en lichtloos komt de groote nacht.
Ook kon zij droomen van het schoone leven,
daar ginder, achter deze droeve heuvels,
hoe daar in groote steden in den avond
in 't roode goud der late zomerzon
een schoon geluk voor haar te vinden was,
wanneer zij sterk - zij wist haar eigen schoon -
van lijf en leden was, en aan den arm
van blonden jonker naar de groote feesten

van blinkend licht en lucht gezwierde woorden
kon gaan en allen met haar lach verwarren.
Maar zij berustte en volgde in kalm gemijmer
een prille ster, die als de lichte stip
van witten vogel uit een vreemde wereld
in 't schuchter blauw der late luchten stond...
langzaam verschoof die witte sterrestip,
en langzaam donkerde het milde blauw,
en als ze ontwaakte lag het volle donker
op alle wegen van het droeve landschap
en dook de ster naar 't zwak belichte Noorden
waarin de dag zijn leven dralend rekte. -

Op stillen najaarsdag, toen al de boomen
het eerste kleed der gouden krankheid droegen,
toen schaterden er koopren schateringen
van honderd horens over dal en heuvel
en 't was, als joelde een lach van overmoed
door de oude peinzende droefgeestigheid
van 't eenzaam land, vol mijmerende boomen,
waarin 't verlaten slot verloren lag.
Daar stoof de jachtstoet van een lustig hertog
ontheiligend de stille wegen over
en de echo wierp van woud tot hoogte en woud
de bonte klanken van dien levenslust
van honderd tartend-sterke jachtgezellen,
en onder 't grijze licht der najaarslucht
zag men daar vlammen rood en blauw en bruin,
alsof een hand een vlag van wilde bloemen
door bleeke stervenskamer had geslingerd:
zoo deed Melinde 't rijke leven pijn.

Dat was een dagenlange storm van leven
in 't stille slot, dat slechts gefluister kende;
de arme Melinde sidderde bij wijlen
bij 't luid gelach dier al te open stemmen,

bij 't ruw geroep in hoonende gezondheid,
bij 't schateren der wilde scherpe horens
en 't fel gebriesch en 't zwaar gebas der dieren.
Alleen ten avond viel dat groot gevlaag
van klanken tot gebroken feestrumoer:
dan zaten heeren, knechten, naar hun rang
in zaal of kelder bij hun wijnrijk maal....
Plechtstatiglijk verrees de trage macht
en 't was of duistre honing nederdauwde
en mede damp van sterke rosse honing
in gouden wolken steeg naar 't firmament.
't Was of in alle landen om het dal
er vuren vlamden, waarvan groote rook
als wolken honing 't hemelblauw verzoette,
En fijn scharlaken streepten hooge wolkjes
dit zwoele zomerzwerk, dat boven 't donker
der sluimerende zwarte wereld welfde,
Dan zat Melinde met den goeden hertog
bewonderend en schroomend op 't balkon,
dat eenzaam hen en ver den nacht in-hief;
en zelfs de ruwe ridders en knechten,
en zelfs de dieren roerden schaars hun stem.

Dat was het wonder!.... Uit de zwarte tuinen,
de groote, zwoele, diepe zomerhoven
daar schalde een stem....! Een nachtegaal? Neen, neen
Gelijk van nachtegaal het lokkend lied
in gouden golven door de luchten deint,
zoo was die zang, en edeler en grooter
en dieper, rijker, overstelpender:
een gouden mannenstem, die sterkte en schoonheid
tot ééne heerlijkheid te samen zong.
En aldoor bronde 't gouden golven op
uit diepe, kalme, zwarte zomerhoven....
Het was Melinde of al haar warme bloed
heur aderen ontweek, en om haar heen

een groote, groote zwarte winter kwam,
 waarin die zang als gouden zonne stond
 of als een storm van gouden bloed vervloot.
 Plots greep de hand des hertogs ruw haar artn
 en fluisterde de groote, sterke man
 met schorre stem: 'Nu, luister, luister, kind'.
 Daar in de diepte klonk omzichtig sluipen;
 van achter wijnbokaal en everbout
 slopen de ruwe kerels schuw naar buiten,
 om 't groote wonder in de zwarte tuinen
 in huiverenden eerbied te genieten,
 Steeds zong de stem, en 't leek Melinde wel
 alsof die uur aan uur gezongen had,
 alsof die saam, verleden, heden, toekomst
 met volle goud-geluiden had gevuld....
 't Was uit.... de hooge stem, die mannenkracht
 aan teerheid paarde, zweeg..., de groote stilte
 begon met wijdsch geruisch van zwarte boomen
 en 't zwijgend henenschuifelen der knechten.
 De hertog en Melinde zwegen nog;
 toen fluisterde Melinde ontroerd en huivrend:
 'Wat moet hij schoon zijn, die zoo alverrukkend....'
 Doch pijnlijk klonk des hertogs snelle stem:
 'Het is mijn nar: hij is mismaakt en mager
 als een verdorde visch en grauw van huid.
 Maar àl te zeldenzingt hij.... Nóóit voor ons;
 hij lacht voor ons, hij weent, maakt duizend potsen
 en vloekt ons grijnzend, huilt tot ons vermaak....
 maar zingen,.... nóóit voor ons!.... Ik liet hem slaan
 ik liet hem hongeren.... hij zweeg te méér.
 Slechts zelden, zelden mogen wij het wonder
 dier stem beluistren.... Zie, 'k ben ruw en sterk,
 maar dàn zou 'k weenen als het zwakste kind.
 Waarom?... ik weet niet, wat mij dan ontroert.'
 Er voer een schrikken door Melindes leden
 en als verstard blikten haar open oogen

den zoeten honingkleurgen hemel in.
 Toen barstte ze uit, hartstochtelijk en ruw,
 ‘Vertoon hem niet, ik wil dien man niet zien.
 Ik haat den man, de zóó mij kan ontroeren
 en zoo bespottelijk van wezen is!’
 Maar toen de hertog haar voor 't laatst de hand
 toereikte en wakend in de verte blikte,
 waar reeds zijn bonte en wilde stoet wegdoolde,
 naar luider land en voller vreugde trachtend,
 toen vroeg zij plots: ‘Schenk mij dien nar, heer hertog,
 ik zal hem ginder in dien schoonen tuin
 een huisje bouwen, goud van dak en deur,
 zijn gouden ziel en gouden zangen waard’.

De goede hertog, die de krankheid kende
 der kleine jonkvrouw, gaf haar dit geschenk.
 Zoo liet de wilde stoet het stille land
 en midden in 't gewar van volk en dier
 trokken vijf ramme' een ledig wagentje
 waarin een narrenstaf en schellekap!

Dan bouwde men in 't midden van de hoven
 den nar een tempeltje van gulden hout
 en rozig glas en blauw-gefint kristal
 en zond den dorren, maagren, dwazen man
 de fijnste spijzen en den besten wijn.
 Ook liet zij hem, bij duisternis en tijd,
 waarin zij rustte, door de hoven dolen.
 Zoo zong hij wel bij 't vallen van den nacht;
 dat deed dan menschenwoord en windgeruisch
 in heilgen eerbied sterven, voor de smart,
 die weende en zong in 't albeschuttend donker
 Dan schalden zangen groot van heldenmoed,
 dan klaagden liedren van verloren liefde;
 refreinen, snikkend van ellende en rouw
 om wat voor hem niet was, noch wezen kon,
 omdat zijn ziel voor altijd de eenzaamheid
 verduren moest en nimmer jub'len mocht.

Weer zong de nar een avond in de tuinen
 en sloop Melinde, kinderlijk nieuwsgierig,
 al nader, nader naar die gouden stem;
 maar eensklaps brak met hoogen schellen galm
 het groot gezang.... er knerpten snelle schreden.
 Het was Melinde of al haar bloed uit de ad'ren
 wegvluchtte en schielijk achtervolged werd
 van vloeiend ijs.... haar zwakke hart stond stil....
 Daar dook een smalle schaduw voor haar op....
 'Ik mag den dag met zien; ik mag uw oog
 niet hindren met mijn mager, duister hoofd;
 gij zoudt verschrikken voor mijn treurig beeld....
 en daarom sluit gij zon en zomerdag
 achter wat bonte ruiten voor mij weg
 en houdt mij zelf in gulden kooi gevangen....
 Ik haat je, witte meisje,.... maar ik weet
 wel hoeveel jaren je te leven hebt....
 Ik kom wel zingen op een eenzaam graf....'
 Met wilden schrikgil sprong Melinde trug
 en staarde bevend naar dien smallen schaduw
 daar vóór haar in de groote duisternis....
 de schaduw lachte zacht en zegevierend....
 'O, meen niet, dat ik zóó zelfzuchtig was
 dat ik u enkel voor vermaak daar opsloot....
 Maar 'k hoorde uw ziel, uw rijke, schoone ziel
 en 'k wilde uit eerbied voor die wondre ziel,
 die zoo de heerlijkheid van uw gezang
 doet leven, niet uw arme leden kennen....
 O, gij moogt weten, hoeveel jaren ik
 nog leven zal.... Ook moogt gij komen zingen
 uw haat, uw zege op mijn vereenzaamd graf....'
 Dan ging haar woord in wild gesnik verloren....
 'God!.. God!.. wat deed ik.. en wat durfde ik zeggen!'
 Schor klonk de stem van den ontstelden zanger:
 'Gij zijt de ziel, de eenige, die 'k ontmoette....
 die mij begreep.... en 'k heb het niet geweten....

en sprak zoo valsch en zoo verachtelijk
 dat ik mij immer voor mijn spraak zal schamen....'
 Dan weende weer Melinde's zwakke stem:
 'Er was zooveel, wat ik nooit zeggen kon....
 en gij, gij hebt dat alles mij gezongen...
 'Mijn God, mijn God, wat durfde ik,.. lafaard.. zeggen.'
 En toen verdween de schaduw in het diepste
 der zwarte donkerheid der groote hoven....

Maar van dien avond woonde in 't gulden huisje
 geen booze par meer, die met woeste blikken
 door 't bont geruit der fijne vensteren
 het slot begluurde en 't blanke en zieke kind.
 En hij ontroerde en weende vaak bij dag
 wanneer hij peinsde op 't woord der kranke maagd,
 die uit zóó groote liefde voor zijn ziel
 zijn arme ziel, die niemand nog begreep
 z'n arme leden nimmer kennen wilde.
 Sinds dezen avond kwam ook blijder glans
 in 't donker goud dier wonderschoone stem.
 Sinds dezen avond vonden beide' elkaar
 wel vaker in de diepste donkerheid
 en spraken dan heel lang van ziel tot ziel,
 van 't schoone leven en het droeve sterven,
 van 't schoone sterven en het droeve leven.
 Zoo leerde zij, - die met de kracht van 't leven
 ook veel van 's levens ijdelheid zag vlieden,-
 de diepe ziel van dien gesmaden man
 heel traagzaam kennen, doch ook los van al,
 wat wereld adel, rang of rijkdom heet,
 en niet ontlusterd door den dwazen vorm
 vap 't arme lichaam, dat die ziel omsloot.
 En aldoor zachter werd zijn ziel, die nooit
 wat troost of wederliefde had gevonden;
 en aldoor eed'ler werd haar geest, die nimmer
 zichzelf zoo heerlijk uit te zeggen wist. -

Al inniger versmolten zich die zielen
 zoo ver door vindzelen van menschegeest
 en door natuur meedoogenloos gescheiden....
 Zoo kwam ten laatste dan een duisterms
 waardoor heel zacht twee droeve stemmen zongen:
 - Laat heilger band ons beider zielen binden!
 - Dan heb ook *ik* gezongen voor ik heenga!
 - En ik heb reinste liefde en vreugd gekend
 die 'k zegen in mijn komende eenzaamheid.
 - Ik weet een ouden kluizenaar te wonen.

Op laten avond vloten zij de hoven;
 de donkerheid was zwaar en zwart, een doom
 die nauw doorwaadbaar op de wereld lag.
 Zij togen samen naar den kluizenaar
 die diep in dichte wilderoissen woonde.
 Doch plotseling berende een rood gloed
 de verre kimmen en na bange stilte
 gromde het dof gerol van hollen donder.
 - Loop voor mij uit, vermaande zorgelijk
 de arme zanger, - bij het bliksemlicht
 zoudt gij mij zien!.... Ik ken uw teere ziel,
 gij zoudt mijn ziel vergeten en voor immer
 lachen en schrikken bij de herinnering
 aan hem wiens leven gij zoo troosten wilt!
 En zij ging vóór: de wilde bliksemschichten
 doorflitsen hoog de woest-gewolkte heemlen,
 en door de barre heuvellanden braakten
 de volle dondervlagen vreeselijk
 hun schokkend dreunen.... Doch er zong een stem
 tot steun en troost der siddrende Melinde,
 die met de handen voor de schichtige oogen
 vóór haar geliefde 't stijle pad beschreed.

Zij vonden de' eenzaat in zijn stille kluis,
 die naast een oud en poortloos kerkje stond,

en beiden zegden wat hen herwaarts dreef.
Daar werden zij voor God tesaam gebonden
in 't groote duister van den grooten nacht,
en beiden spoedden zich terug naar 't slot.
- Nu zijn ons beider zielen waarlijk één!
was 't eenig afscheid wat hun eerbied wist.
En maagd, gelijk zij heen gegaan was, vond
Melinde 't leger op haar kamer weer,
maar buiten jubelde de gouden stem
een lied, het lied van rein-vereende zielen.
't Was of daarbuiten in de diepe hoven
staag een fontein van rijpe klanken ruischte,
en of er rozig, rood en zilvrig goud
in milde buien door het boograam woei,
ook was 't of heel de wereld in een dauw
van zevenkleurig schuim te droomen kwam.
Toen werd de stem een zon, die boven de aard
te stralen stond op bonte en blijde steden,
en alle menschen in die schoone steden
blikten met dankende oogen naar die zon.
Dan was 't Melinde of zij zelve zong
en op de torentinnen stond.... en was
het fijne stampertje eener roode roos,
en al de heuvelkammen in het rond
waren de welvingen der rozebladen,....
doch plotseling verrees een zilvren stad
en millioenen menschen zaten rond
haar neergehurkt en luisterden ontroerd.
Daarop ontwaakte zij; in koel-groen lichten
begon de dag in 't Oosten; sober paars
drevan wat wolken en de sterkste sterren
pogden in 't grauwe Westen nog te glimmen.
Ook was het stil, een diepe bange stilte,
alsof 't geruchten van den zomerdag
nooit meer ontwaken durfde.... Dat deed pijn,
die strakke stilte, die verlaten lucht.

Beangstigd sloot Melinde 't kille raam
en poogde in de oude droomen weg te duiken....
maar zilvren steden zag zij niet meer blinken,
wel barre stroomen onder weerlicht-stormen.

Sinds dezen uchtend slonk haar moede kracht;
zij zonk al dieper weg in pijnloos peinzen
en luisterde enkel nog bij nachtbegin
naar 't heerlijk bloeien van die wondre stem,
die zij de hare wist en die haar heil
in argelooze vreugde zingen bleef.
Totdat een najaarsdag bij avondschemer
de grijze kluizenaar, van kleinen knaap
verzeld, zich haastig langs de wegen spoedde.
Heel, heel eerbiedig droeg de priester God
in arme broodsgedaante door het dal,
en vóór hem op de smalle wilde wegels
huppelde speelschgezind het kleine knaapje,
dat zorgeloos een bronzen lampje droeg.
Toen wist de zanger in zijn gulden huis,
dat weldra 't heengaan van die zoete ziel,
die hem zoo minde, hem weer de eenzaamheid,
de starre, haatlijke eenzaamheid zou brengen;
met koen geweld verbrak hij slot en grendel
van 't lage deurtje van zijn gulden huis
en liep den tuin in naar Melinde's toren.
Daarboven achter 't kleine, hoge raam,
daar wachtte een ziel een kalm te Gode gaan,....
daar vroeg een zwakke stem den kluizenaar,
hem, die haar man was, en wiens arme leden
zij nog niet kende en nimmer kennen zou,
te doen berichten dat haar einde kwam
en dat hij éénmaal nog voor haar moest zingen....
De grijze boeteling trad voor het raam,
en zag daar in de diepte een schralen man,
die met verwilderde oogen opwaarts blikte;

dan wenkte de eenzaam droevig met de hand
en de ongelukkige in den hof begreep....
en hij begon dat schoone, wreede lied,
waarvan de erinnering de grijze dienaars
van 't eenzaam slot nog jaren huivren deed.
Het was het zingen van de hooge liefde,
het was het weenen van de wilde wanhoop
en 't schokkend snikken van een hart, dat breekt
van grenzeloze ellende en naamloos leed,
Er stak een storm op in het duistre Westen,
en door 't gestriem der vlagen kloeg de stem;
er woeien wolken afgestorven bladren
in rosse buiën langs het torenraam,
en door dat dor gedruisch dier doode loovers
weende die stem nog uit de grijze diepte;
en zware briezen bruisten door 't geboomt,
doch met dat bruisen streed die wilde stem....
Toen lispelde de stervende verheugd:
- Ik wist zijn ziel.... nu ken ik ook zijn hart....
het breekt wel met het mijne.... Helpe God...
Plots stierf het licht in bei haar brandende oogen
de monnik weende.... en buiten zong de stem,
of al de pijnen van de wereld saâm
dat ééne hart daar in de diepte scheurden.
De kluizenaar trad met zijn bronzen lamp
naar 't raam en wenkte zeegnend naar den zanger....
het lied der wanhoop brak in wilden snik,
die boven stormgehuil en loofgebruis
tegen den toren van de doode sloeg....

Nog jaren woonde in 't gulden huis de nar:
een man die lachte, lachte dag en nacht
met dwalende oogen en verdwaasden mond.

en waard te worden geleefd.

Stemmen

Zekere vrouw:

Gij zult mij dienen en ik zal u vernederen. Gij moet mij schoon vinden of gij moet zeggen, dat ik schoon ben; gij moet loven mijn mond, mijn oogen en mijn haren. Mijn hart moogt gij verachten, dan vind ik reden om uw slavernij nog wat smadelijker te maken.

Partijbelangen:

Muggen zult gij ziften en kemels inzwelgen; ook zult gij vergeten dat de Meester de wisselaars uit den tempel geeselde.

De Handel:

Gij zult niet verlangen naar dingen van schoonheid, waarvan een goed koopman niets begrijpt. Schoon is, wat men liefheeft, en als gij de getallen en de winsten leert liefhebben, zult gij die ook schoon vinden. Buiten de muren van uw huis zijn enkel mededingers.

De landen:

Wees stil, gelijk ook wij stil zijn. Wandel rond, en overweeg, hoe schoon de heuvelen zijn, waarop gij kunt rusten, en hoe goed de boomen, die schaduw geven, en hoe grootsch de rotsholen, die u doen denken aan tempels van oude volken of aan voorvallen droef en schrikkelijk. Zie naar de kimmen en droom.

Het koren:

Luister en raad wat er is gezegd en gezocht en gezongen. Ziet gij de aren deinen, weeg ze eerbiedig op de hand en laat ae verder in vrede. Vertrap geen halm en laat de wilde bloemen met de zachte baren strijden. Zie en luister en ga heen. En raad wat er is gezocht en gezegd en gezongen.

De storm:

Mij zult gij liefhebben en ik zal u omhelzen. Zoo gij mij hoort, verlaat uw huis en kom buiten de stad met gebogen kop tegen mij opdringen. Worstel met mij, als ik in donkere nachten over warme landen kom en heinde en veer de boomen mij klagend bestrijden.

Hemellichten:

Kom wandelen in den schijn van de zon, als de lentemorgen jong is, of als de zomeravond rood over de landen daalt. Zie naar de maan door groene sluiers of door het oranjekleurig loof van boomen in het najaar. Zie naar de eerste ster, in gele schemering staande boven een stil en ver woud, en naar al de sterren samen in maanloozen nacht. Weet ook het wonder der ijl-stralende luchten zonder eenig hemellicht.

De wolken:

Heb ons lief! Wij vluchten rusteloos dag en nacht, dag en nacht om de aarde. Wij maken de schoone kleurige dagen en de gele regentijden. Wij doen de zieken jubelend genezen of smachtend sterven. En wij brengen de groote verschrikkingen, die gij huiverend bewondert.

De kleine dieren:

Gij moogt ons te eten geven en naar ons kijken; gij moogt ook verlangen ons in den greep uwer hand te voelen spartelen, maar gij moogt ons niet grijpen. Onze oogen zijn mooi donker en ons tongetje is heel fijn; dat heeft u vaak verheugd.

De kleine kinderen:

Til ons plotseling op, dat wij schrikjes krijgen en schateren van verrassing; hef ons op, dat de wind goed met onze lokken kan spelen, dan kunnen we ze overmoedig wegstrijken van wang en mond. Laat u door ons omhelzen: onze armen zijn koel, maar onze oogen zijn vurig en we zullen heerlijk weerspanning zijn.

Het klooster op den heuvel:

Kom wonen in de stilte en genieten de heerlijkheden der reine eenzaamheid. Kom leeren de goede wijsheid en dienen uw God bij dag en nacht.

Het Oosten:

Uw vaderen ontvluchtten mij, doch gij zult naar mij smachten. Ik heb zacht-roode steden met bronzen koepels; ik heb karavanen, die uit de woestijnen komen; ik heb schoone donkere vrouwen, die droomen van liefde, die komt van ver; ik heb wondere schatten en wondere tuinen en weet een schoonen, wreeden dood te geven. Doch uw vaderen ontvluchtten mij en gij zult naar mij smachten.

De zee:

Schrik niet voor mijn goede koelte, laat mij u de borst bespoelen. Ik ben eindeloos wijd en eeuwig gevreesd, maar wil u wel bij kalme dagen een weinig over 't hijgende lijf deinen.

Eilanden in verre zeeën:

Naar ons zult gij droomen: wij hebben zilveren morgens, gouden middagen en onze avonden zijn robijnkleurig en hebben ons lief, hun roode gloed wil niet van ons scheiden, maar blijft heel den nacht uit verre verten gloren over onze witte steden en over onze vereenzaamde kust.

Het kind in de vrouw:

Zie in mijn oogen. Zoo gij in mijn oogen een reine hemel ziet, kan ik u toebehooren. Zoo gij 't kind in mij ziet en de vrouw vergeet, zal ik u echter zegenen. Maar veracht mij niet, wanneer mijn lach u ooit verschrikken zou.

De H. Johannes:

Kinderkens, bemint elkander!

Zachte troost werd gevonden..

Hij kwam

Hij kwam bij donkrend avondrood,
het hoofd gekroond, de voeten bloot;
Hij klopte: ik liet hem binnen.

Hij wist mijn leed, Hij wist mijn strijd
en wat ik hopen had verbeid
in 't nijgen mijner zinnen.

Hij zat, en sprak den langen nacht
van wegen naar een Morgenpracht,
die zonde en smart zou dooden.

Hij is gegaan, toen zachter glans
mijn oog verwon;.... aan blijder trans
blijdere sterren vloten.

bij 't lichten van den uchtend.

Hemel

Dus sprak de Booze, eenmaal een Hemelgeest,
 tot dien geleerde, die een dwaze was:
 Niet als de menschen hadden wij gestalte,
 noch sierden vleugels ons gelijk de vogels;
 wij waren lichten, heller dan uw zon,
 doch schemeringen bij het Opper-Licht;
 wij waren kleuren, ijler dan de tinten
 die in de teere schelp van zeedier droomen,
 of dieper dan de velerhande verven
 van zoete lente op zonnige gestaden.
 Negen schakeeringen van diepte en volheid
 van licht en gloed kenmerkten onze graden,
 doch ieder geest vlamde ook in eigen tint,
 ontstoken door de hem treffende straal
 van 't Opper-Licht; zoo hadden liefde en trouw,
 bewondering, aanbidding en verrukking,
 nederigheid, en vreugde om 't Eeuwig Zijn
 in 't stralen om het nooit-ontstoken Licht
 een eigen verve ontvangen, eigen trilling
 door het geweld van 't vreugderijk gevoel,
 dat kon ontbloeien, tot de lichtste geest,
 gelijk een ster, aan 't firmament verschoot
 en henensnelde in overgroot geluk
 en dwaas van liefde, naar die verre streken,
 die gij op aarde omhoog heet of omlaag,
 ofwel naar verten van die wijdsche schelp
 vol jonge kleuren, door het Licht ontstoken.
 Veel dieper lust dan diepste menschenlust
 is het aleeuwig wisselspel van glans
 van 't Opperlicht, waar alle kleur in leeft,
 maar ónze tinten die eenvervig zijn
 zij kunnen wisselen bij wisseling

van liefde in ander Godbehagend voelen.
Gelijk de menschen wel in tempels dansen,
zoo kenden wij, dat deinende bewegen,
dat spel van standen is en zwenkingen.
Gelijk de menschen wel met snaar of stem
vertolken wat aan smart of vreugde leeft
in 't allerdiepste van hun ziel en hart,
zoo kenden wij een zang, een harmonie,
die uit ons wezen bloeide en van ons licht
de kleur ontving en de innerlijke trilling.
Zooals men droomen kan een lentegaarde
vol bloesemboomen in hun rijksten bloei,
zoo was ons heir een gaarde, waar ontbloeide
zoo zoet gerucht, dat menschengeest alleen
heel vaag, heel vluchtig in een schoonsten droom
dit kan vermoeden; in ons wezen leefde
de harmonie, die nimmer falen kon.
Zoo deinde er óm het Opperlicht een zee,
zoo deinde er boven 't Licht een machtig spel
van kleur en licht en harmonie, die nooit
een enkele stonde tot verstarring kwam
door zelfden glans of ongewisseld lied.

De vreemde vogel (1919)

De vreemde vogel

Hebt ge in de grijze valleien
den vreemden vogel gehoord?
Hem hebben geen lieflijke meien,
geen rozige manen bekoord.

Maar van lokkingen ver uit het vreemde,
van liefde in gewaden van haat,
van droomtocht door ijle beemden
zingt hij zijn zang tot een daad.

En van de opperste eenzaamheden
in zilveren wolken, azuur en zon,
van vergeten volken die streden,
van narren aan tooverbron.

Nu schalt er de dreigende luister,
nu schatert de ontrustende pracht
van zijn lied door het wankelend duister
van bliksem-gekwelden nacht.

Nachtstilte

I

De verre stilte van den verren nacht!
 Er is nu rust op landen en op wegen;
 rust in de dalen, op de heuv'len rust,
 De winden sluimeren, het loof is stil;
 de honden op de verre, verre hoeven,
 zij slapen wel, nu alle leven slaapt,
 Het is heel stil, heel stil, zoo stil of niets
 bestaat dan 't luisteren van wie er luistert,
 en 't bonzend kloppen van het bange hart
 van wie er leeft, eenzaam in de eenzaamheid
 der verre stilte van den verren nacht.

II

De zware stilte van den zwaren nacht!
 Hoe drukken duisternis en stilte saam
 over deze aarde die zoo blijde dagen
 van zomerlicht en winterstormen kende.
 Is nu de dood gekomen in het land?
 En zal er nimmermeer gerucht ontwaken?
 Nimmer een stormwind tegen heuvels slaan?
 Noch rijke regens door de nachten ruischen?
 Er is geen hoop meer dan op ondergang
 in al die stilte en al die duisternis,....
 die zwarte stilte.... en dat stille donker.

III

De vreemde stilte van den vreemden nacht?
 Zoo vreemde nacht als deze was er nooit.
 Er wil iets komen uit de vreemde verte;
 iets heel, heel vreeselijks zal naderkomen.

Men hoort het aan de stilte, dat er iets
 gaat komen, komen, komen, snel, snel, snel,
 En als het kwam? En als het komen ging?
 En hoe te strijden in dien blinden nacht?
 En hoe te slaan naar iets dat niemand ziet?
 En wat te gillen, om niet uit te breken
 in schrikkelijken lach van hoogsten waanzin?
 Waarheen te vluchten, zoo men niet kan weten
 vanwaar iets komt, dat niemand kan weerstaan?
 En komt het langs de wegen aangeschoten,
 of sluipt het nader, sluw door struik en gras
 en springt het dan...? Het is zoo stil, zoo vreemd:
 wat zal toch komen door die vreemde stilte?

IV

De vreeselijke stilte van den nacht!
 Hoort! Hoort! Daar ginder blafte een schorre hond.
 Sloop in een verre en ongeziene hoeve
 geen booswicht binnen met een heel lang mes
 tusschen de tanden? Zijn de holle wegen
 nu niet bevolkt met moordenaars en dieven?
 En sterft in de eenzaamheid geen hulploos kind?
 't Is nu de tijd, waarop de vorsten plots
 besluiten tot de slachting van veel volk....
 Zie, zie: dat rosse gloeden aan de kim;
 een brand moet woeden in een heel ver dorp;
 daar danst het vuur zijn hatelijke dansen,
 daar lacht het vuur in hatelijk geloei....

V

De lichte stilte van den lichten nacht!
 De maan verrees gelijk een groote lamp,
 die vriendelijk wil lichten door het duister.
 Hoe mooi de klaarte door de plechtigheid

der hooge boomgewelvenon de wegen komt.
En schoon de maan nog laag is in de luchten,
trilt reeds het prille lichten van den uchtend,
tegen de rossige ijlen van het Oosten.
Wat is de nacht nu vriendelijk en goed!
Wie kan nu haten bij zoo blijde schijnen;
wie kan nu vreezen bij zoo milde stilte!
En wie ontwaakt niet uit een boozen droom
en treedt dan niet in heilig schromen binnen
de lichte stilte van den lichten nacht.

De wegen

Er zijn zoovele wegen....

Waarheen kan *die* weg voeren?
Naar woud waar tortels koeren?
Naar vlakke vol wroetende boeren?
Naar stad vol vrouwen die loeren?

Waarheen zou *deze* gaan?
Naar zee onder schreeuwende' orkaan?
Naar vredige lindenlaan?
Naar een stroom en een stervende' zwaan?

En *gene*, waarheen zou die leiden?
Naar streek waar volkeren strijden?
Naar huis van heimelijk lijden?
Naar strand waar raoeders verbeiden?

Waarheen toch *gindsche* wel gaat?
Naar een knecht die een koning verslaat
en een hof van feest en verraad?
Of naar een wondere, bochtige straat?

En naar wat doet *deze* mij dolen?
Naar droom'rige hoogte achter molen?
Of naar klooster, in loover verscholen?
Naar booze, spokige holen?

Ach, wist ik wat *die* weg bood!
Schoone gestaden in avondrood?
Ziedende dranken en dampend brood?
Vredig leven! Zachte dood?

Er zijn zoovele wegen!

Het koren

I

Geweldig lente wordt het op de wereld!
Blauw, blauw en niets dan blauw, dan peilloos blauw
omhoog de lucht, die met haar blauwen gloed
het koele groen der open landen kleurt.
Blauw zijn de heuvels; blauw de ruige kloven;
blauw zijn de kimmen, en de verre torens
der verre stad zijn blauw als lucht en land,
In dit groot wonder van vergroenend blauw
en blauwend groen liggen de korenvelden.
Nog zijn ze frisch en gaaf en koel en goed
de jonge halmen, breed en ongebogen;
ze deinen zwijgend in den vochten wind,
die als een lauwe donder door de landen
gevaren komt in losse, korte vlagen.
Verloren in het wijde der landouwen
liggen de velden, die in heeter tijd
gaan schenken 't graan, dat ons het brood zal bieden.
Zoo ligt een akker op een stillen heuvel,
en een ligt tusschen lichte abeelenweiden,
een andere achter kiezelige helling;
daar zijn er honderden in 't blauwe land.
Van welken akker brengt men mij het brood,
wanneer de winter me in de steden sluit?
Ik weet het niet; waarom er over denken?
Het is zoo goed het denken te vergeten,
nu algeweldig blauwe lente blauwt
in rijken dag en nog véél rijker nacht, -
nu 't groote blauw verwonnen heeft de lucht,
het dal, de heuvels en het schoon verschiet
en al de vele, vochte korenvelden.

II

Door witte dagen kwam de jonge zomer,
gehuld in fijn geweven, gelen mantel.
Hij doolde rond en ademde in het blauw
der koele korenvelden en er viel
een gele schemer over aar en stengel.
Bij nacht, bij morgen, noen en avondstond
liep hij geduldig door het lauwe land
en met de dagen steeg zijn lichte vreugd,
want als zijn mantel kregen berg en dal
de edele tint der teeder gele zijde.
Zoo was het goed te leven in de wereld
en daarom lei hij zich in zoel gedroom
te zingen onder 't wiegewagend ruizlen
der warme halmen van de warme velden.
Bij nacht en dag doorruischt een vaag gezang
nu alle landen, zonder dat men kan
zeggen of al dat verre, vage zingen
uit vreugde of weedom is om 't brooze leven.
Alleen gelieven, die de stille wegen
betreden, weten iets ervan te raden.
Het is heel wonder wat zij daar vernemen:
er is een ijl en wijd geluk te vinden,
er wacht een onvermoede zaligheid.
Zij zullen dronken zijn van liefde en sterk
van liefdesdronkenschap de zware dingen
van 't leven dragen en het niet bemerken.
De menschen uit voorbij gevlogen tijden,
zij hebben niet als zij gekend de liefde!
- Hoor, liefke, 't zingen in de korenvelden!
- Hoor, lieve, 't zuchten door het schoone land!
- 't Is zingen, liefke, om 't overschoone leven!
- 't Is zuchten, lieve, om al te groot geluk!
- Kom, rusten wij, de lucht is wonder zoet.
- De wind is zwoel van vreemde, lauwe vuren.

- Wat wordt het wonder; 'k huiver....

- Mij bedwelmt

een bange weelde; 'k weet niet wat ons wacht!

De jonge zomer in zijn gelen mantel
ligt droomerig in 't ruizlend korenveld
en zingt een wijze, die verlangen wekt
naar ver geluk in zorgeloze rust
van lichten schemer zonder zon of maan.
De jonge zomer ligt in 't gele land,
het gele land, waar heinde en veer gerucht
en huivering van zingen en van zuchten
gaat door de vele, gele korenvelden.

III

Over de steden komt in drogen nacht
een warme geur gevaren van de velden,
alsof daar ergens op het zwarte land
heel kostlijk brood in oven wordt gebakken,
Maar bij het gloren van de roode zon
ziet men de verten rood van korenvelden.
In alle tinten van vertederd rood
ziet men die akkers, waarvan 's nachts de aroom
gaat waren door de holle, stille straten
der heete steden aan een koelen stroom.
Men ziet er rozig, goud en bronzend rood
in vilten zachtheid uitgestrekt in dal,
boven ravijn of tegen heuvelhelling.
Het graan is ros van rijpheid en verwacht
in zware siddering den wreedten uchtend,
waarop bij 't rijzen van een roode zon
de poorten van de hoeven openslaan
en trage maaiers met de zeisen komen.
Dàn gaat het lustig worden in de dalen:
ras staan de rijen schooven in de diepten,
of gaan over de rondingen der heuvelkoppen

of troepen saâm in wijde, ondiepe kuilen.
Dan is 't of ommegangen 't prachtig land
doorkruisen en of vreemde heiligen
in breed-uitslaande goudgewaden staan
in strenge rangen over 't land te bidden.
En over al die drukte in 't roode goud
der roode velden, staat de roode zon.

Najaarsstorm

Nu komt het kwijnen op de landen;
nu zullen bleeker zonnen branden
al lager naar de kimmenranden.

De snelle zomervogels duchten
de loome, sluiserige luchten
en vluchten, zonder roep of ruchten.

Prachten van goud en bonte verven
liet zomer, loof en kruiden erven;
zij gaan in groote glorie sterven.

Een ziekelijk en kwellend vragen:
waarom de schoone zomerdagen
verscheiden, komt de harten plagen.

Nu zijn in pijnen zielen, zinnen,
om 't al te teer en innig minnen
wat nimmer 't leven kan herwinnen.

* * *

Doch dan de storm! de goede haat,
die gierend over de aarde gaat
en honend land en harten slaat!

Die zwiept uit stad de kranke lucht,
uit ziel en oog de zieke zucht
tot weenen om wat henenvlucht!

Die jaagt van 't land den glans der smart,
maakt kim en wolken licht en zwart,
het blauw der heemlen kloek en hard!

Die drijft de droeve loovers uit,
met huichelachtig klaaggeluid
smijtend door 't land dien bonten buit!

Kome de storm! de goede haat,
die doodend door het sterven gaat,
doch levensliefde in 't leven slaat.

De leeuwerik

Naar zonnefeest van zilvren luchten
stort hij zich dol en dronken op
en werpt een zwerm van zanggeruchten
neer over dal en heuvelkop.

Wat deert hem 's werelds wel en wee!
hem kwelt een vreugd; hij móét die melden,
hij móét verstoren stilte en vreê
van weiden, wegen en van velden.

Hij stierf, zoo iets hem zwijgen deê!

De jonge oermensch

Met een stem van ijzer loech hij door den hollen weg
dartel was hij als een jonge stier,
zijn schater sloeg vogels uit heester en heg
en schrok de boomen schier.
Wat zou hij doen? De wereld was zoo wijd en schoon,
zoo daden lokkend bij zonneshijn!
Zou hij een lachlied zingen op héél hoogen toon?
Of jagen op beer en zwijn?
Neen, dieper vreugde koos hij; uit zijn hut
bracht hij zijn wijfke naar een berg;
daar liggend, de kin in holle hand gestut,
keken ze elkander van èrg
nabij in de oogen met dreigerig gejojok....
tot hen de avondster uit hun liefde schrok.

De hond, dienaar Gods

Zoo vaak Doryn, de schuwe, strakke peinzer,
 verdoolde naar de stille, duistere kloof,
 waarin zoovelen uit den blijden gloed
 van 't leven in het lokkend donker gleden,
 zoo vaak schoot ook de Hond uit looverkrocht
 of rozenhemeltje op den doler toe.
 Het was de Hond, die man en maagd bespringt
 bij weeken dans, bij smachtende muziek,
 op zomeravonden bij groote maan
 en soms bij t  hartstochtelijke boete.
 De Hond, die weinigen vergat te kwellen,
 doch duizenden rustloos de hielen knauwt
 en heendrijft naar vernietiging en ramp
 of naar den reuk van loome menschenleden.
 Doryn verachtte 't dier: het diende blind
 een listig meester, die maar één wil kent:
 den duur der soort in 't woeden van het leven.
 En daarom schuwde hij de vele vreugden
 waarheen de sluwe Hond zoovelen joeg:
 jokkend gekweel en zwaar doorgeurde lokken,
 wandlingen onder zwoele sterrennachten,
 en al de wreede en zachte zaligheden
 die lauwe lentewinden kunnen fluistren.
 Hij haatte het veelkleurig spel der nevels,
 bedriegelijk verheerlijkend de wegen
 waarop de Hond zijn dartlende offers dreef.
 Iedere doling eindde bij de kloof;
 het duister lokte den verachter meer
 dan 't zoete licht over het welig land,
 want hij geloofde niet, dat er voor hem
 vreugd bloeien kon op vrij gekozen wegen.
 Eens schoot de Hond achter de hagen uit
 en joeg den peinzer naar de heuvelhelling
 waar 't huis van 't Meisje achter de looverkoelte

van zes kastanjeboomen stond verdoken,
 Daar zag hij 't Meisje breiend aan het raam
 en dacht: ze breit en is dus dor van geest,
 want anders droomde ze of las liefdessprookjes.
 Gemelijk vlood hij, vloekende den Hond.
 Een andermaal werd hij naar 't huis gedrongen.
 Nu stond het Meisje peinzend aan de poort
 en staarde in vaag verlangen over 't land;
 toen dacht hij bits: zij mint de ledigheid,
 het ijdel droomen. En hij liep voorbij.
 Dan zag hij haar diep in het zomerland,
 ver achter 't huis; ze plukte een mandje klaver;
 hij giste moedeloos: ze is zeker arm,
 want anders duchtte ze de scherpe zon;
 ze is zeker arm en kan wellicht nauw lezen.
 Op gulden zonnemorgen reed ze, in licht
 en sierlijk zomerkleed gehuld, naar bruiloft
 van verre, rijke nicht. Hij raadde dus:
 ze is zeker rijk en speurt naar rijkeren.
 Hij zag alleen maar wat er kon ontbreken;
 wat er te loven viel vergat zijn oog.
 Tegen al hopen riep hij twijfels op
 en tegen alle liefde wierp hij wrevel.
 Maar toen hij weer eenmaal de vreemde smarten
 der kloof liet bijten in zijn moede ziel,
 en zich verschool voor 't goede licht en 't Meisje,
 stoof plots de Hond de grijze scheemring in
 en rukte hem met onweerstaanbre macht
 weg van de die?te, naar het hooge veld,
 waarboven rood de zon in de avond bloeide.
 Verbolgen reet het dier den man naar 't huis
 achter de zes hoge kastanjeboomen
 en sleurde hem door de ingang, toen het Meisje
 juist doelloos dansende naar buiten sprong.
 Toen moesten zij elkander wel omhelzen;
 ze deden 't zoo onstuimig, dat ze beiden

wegtuimelde' in azuren heerlijkheden
van grondelooze vreugden. Uit de omhelzing
wist geen van beiden zich ooit vrij te maken.
Vaak liep Doryn naar 't huis achter de boomen,
zag er het Meisje breien, en hij prees:
Ze is ijverig en schuwt het ijdel droomen;
hij vond haar droomend en dat schonk hem vreugd
haar geest was niet aan 't huislijke verslaafd;
hij zag haar onkruid wieden en hij loofde
haar nederige werkzaamheid. Ze reed
in zwierig zomerkleed voorbij: hij roemde
het fraai gewaad, dat eigen schoon verhoogde,
En hij vergat de tanden van den Hond.
Op de' avond, voor in de arme dorpskapel
hun liefde zou gezegend worden, sprak
hij met een vroom en wel ervaren man,
en hoonde den meedoogenloozen Hond.
Doch peinzend sprak de wijze levenskenner:
Ik weet waarheen de Hond zoovelen drijft;
ik weet, dat zijn vervloeking in de lucht
huilt, sinds den eersten strijd om man of maagd.
En toch bedenk, hij redde u uit de kloof,
waarin zoovelen hun geluk verloren.
Hij dreef u naar het Meisje op den heuvel
naar uw geluk, tegen uw eigen wil,
die 't goede in 't Meisje nimmer wist te erkennen.
Zoo gij de liefde vindt, die ge niet meer
woudt hopen en de duizend kleine vreugden
die tot één groote vreugde samenvlammen;
zoo gij betreedt den weg van zelfvergeten,
door zelfvergeten winnend eigen heil,
wanneer 't geslacht der vredigen van wil
door u in 't gaan der jaren wordt verrijkt,
bedenk dan, dat de Hond u daarheen dreef,
want ook de Hond is soms een dienaar Gods
dienend Zijn wil, waar de engelen konden falen.

De voortekenen (fragment)

Wat gaat er geschieden op land en op zee?
Wat hebben wij te duchten?
Wat te mijden, wat te vluchten?
Wat dreigt ons? Een nameloos wee?

Wat komen de norsche bewoners van hei,
moerassen en vennen
naar de steden rennen,
vullend de straten met raadloos geschrei?

Zoeken zij moed in de drukte der stad,
in 't luide praten
op ruchtige straten?
Wat dreef hen hun duistere huizen uit? Wat?

- Gij vraagt nog wat ons naar uw poorten bracht?
Twee stemmem riepen
en gierden uit diepe
verten, verholen in maanloozen nacht.

Die hebben eindlooze rampen verkond;
wij moesten ze hooren
tot morgengloren,
schoon niemand haar sombre woorden verstond!

- En ik moest bij nacht door een eikenwoud:
grondreukige doomen
omwaarden de boomen,
de maan lag te stralen als hatelijk goud.

Daar vochten twee wolven om ijzeren kroon
in krampende woede,...
tot beiden verbloedden.
Toen viel van de maan een gehinnik van hoon!

- Ik zag op een dag boven 't heete land
een purpergrijze
donderwolk rijzen,
een toren, dra kantelend op een kant.

Hij rolde op de kim en daar kwam gerucht
van stemmen spitse
door de stilte flitsen.
'Nu giechelt weer!', schichtte er een gil door de lucht.

- Ik hoorde de zee met schorren schal
de landen bedreigen,
want, kan ze niet krijgen
tien knapen als offer, dan rooft ze een dal.

- En ik zag een hand over 't zwarte verschiet
drie groene, scherpe
vlerk-vlammen werpen
en haastig gierde er een listig lied.

- ik waakte als wachter op Ylothee;
plots hoorden wij allen
krijgskreten schallen,
schoon niets was te ontwaren op land of zee.

Dan kwam iets, een macht, die de poorten nam:
een macht onafwendbaar
van wapens onschendbaar,
voor de oogen verholen.... Het kwam.... het kwam....

Wat was het?... Het brak zelfs der moedigsten moed
huilende zochten
wij redding in krochten,
doch waren ook daar niet behoed!

* * *

Toen daalde er een avond; heel de lucht
ziedde als gesmolten
lood. Uit de holten
der eeuwigheid schoot met schrijnend gerucht

in 't hoogst van den hemel een vlammend zwaard
(of was het een roede?);
dragingenerbloeden
als jonge wonden boven de aard

de duizenden sterren.... En heelden nacht
bad er onder
die teekenen, zonder
rouw in het harte, een verwezen geslacht.

En daarom weken de teekenen niet.
Het wee, het ontzettende,
alles verplettende,
dreigde onafwendbaar in 't naaste verschiet.

Het wilde zusterke

- Zusterke lief, je loopt te veel in 't veld!
- Ik kàn niet blijven in dit doode huis
wanneer de zon mij lokt, of mij de maan
verleidt om uit te loopen in de wereld!
- Zusterke lief, je waart er niet alleen!
- Ik kan toch niet alléén de heerlijkheid
van zon en maan en zomer gaan genieten,
'k Móét iemand hebben dien ik zeggen kan
hoe ik het leven liefheb.... kan ik soms
mijn vreugde uitroepen in de leege lucht!
- En dààrvan werd je mondje zoo heel rood?
Daar op de landen heb je een lief gekust!
- Wat kan ik anders met mijn mondje doen!
En wees maar zeker: 'k heb hem niet gekust
omdat ik hém zoo liefheb; 't was alleen
door 't schoone leven, dat mij dronken maakte.
- Zusterke, zeg mij, is hij blond of bruin?
- Blond is hij, blond als louter goud!.... Hij loopt
wel blootshoofds vóór mij in den zonneschijn.
Geloof me er is niets zaliger te zien
dan gouden zonneglans op gouden lokken!
Dan roep ik hem....
- Om hem tot loon te omhelzen!
- Waar moet ik anders met mijn armen blijven?
Hij is zoo echt om eens geducht te omhelzen.
- Zusterke lief, er speelt een felle blos
onder jouw oogen die té hevig stralen.

- Gelijk een plagend vuur is mij een vreugd
in 't bloed geschoten.... Maar nu moet ik gaan:
daarbuiten ruischt van weelde heel de wereld,
ik moet gaan loopen in den lichten nacht....
Ook wacht mij ginder iemand op de baan
ik zie hem wandelen achter de hagen

't honingkleurig licht van rosse maan!

- Zusterke lief, je gaat dien knaap omhelzen?
- Waar moet ik anders met mijn armen blijven!
- Zusterke lief, je geeft dien knaap een zoen?
- Wat kan ik anders met mijn mondje doen!

En toen?

- En toen?
Zij vluchtte toen heen in grievende pijn;
ik spotte dien avond bij donkeren wijn.

Alsof ik niets te berouwen had,
stortte ik me op feesten in stad na stad.

Ik dronk onbezonnen den zoeten dronk
van bruisenden jeugd, dien het leven mij schonk.

- En toen?
Toen sprak ik een keer met een man uit mijn land:
dat heeft uit mijn hart alle vreugde verband.

Die simpele man zei me kinderlijk wreed:
dat de gloed harer jeugd met haar lijden streed.

Ik haatte die mare en tòch moest ik gaan.
Zij streed met haar leed in een eenzame laan....

- En toen?
Zij lachte lijk iemand wel lacht vóór hij weent,
doch toen vreugde den tranen een baan had verleend,
zijn de ontvlodene droomen
weiflend weer gekomen;
wij zwegen deemoedig, in weemoed vereend.

Vergeten

De zon schijnt!
 Wat mag het mij nu deren dat er bloemen dra verwelken;
 dat een beek om regen hijgt;
 dat de droogte een oogst bedreigt
 en bij nacht wat vorst komt branden in de blonde bloesemkelken!

De zon schijnt!
 Wat mag het me nu deren dat heel de aard is vol van lijden;
 dat de leeuw de hinde jaagt;
 dat de valk de duif belaagt;
 dat in zee en lucht en gronden levens om wat uren strijden!

De zon schijnt!
 Wat deert mij nog die donder der verdelging van het leven!
 Wat die kreet, van al dat leed
 dat ik achter de einders weet,
 waaraan drank noch droom noch deernis sluimer of vergeten geven!

De zon schijnt!
 Kom! In het volle van de velden is een wereld te vergeten!
 Ei, hoe door het blauwe woud
 gouden middagschemer dauwt;
 hoe de vink nu.. klaagt! Ach, *blijf* ik van de wereld alles vergeten?
 1917

Achter de kalmte

En wéér hoorde ik iemand spreken:
‘t Is altijd zoo kalm in dat land;
geen storm kwam de abeelen ooit breken,
geen vlaag reed op rillende beken
of wekte het sluimerend zand.

Zijn hier door de roeklooze schreden
van dartelen, tartenden wind
ooit bloemen en bloeisels vertreden?
Of brak ooit een bries in de steden
weeklagend als kat of kind?

En tusschen de lucht en de grauwe
gehuchten staan voos en vaag
als immer de spokige, blauwe
rookzuilen recht op de schouwen
en duchten geen durvende vlaag!’

- Men weet niet de wilde verschieten,
wijd achter het rustig nabij,
waar schuchter langs stoute granieten
pieken de wolken vlieten
en laten de oneindigheid vrij.

Daar rijten de koene orkanen
van de schoudren der bergen de vacht
der wouden, langs wondere banen
slaan zij als waardlooze vanen
in kloven van groenen nacht.

Daar schenden cyclonen de schelle
weelde en 't karmijnkleurig goud
der cirrusheerden, met felle
zweepen ze zwiepend tot snelle
vlucht naar een einder die rouwt.

Toch blijven de onwetenden spreken:
‘t Is altijd zoo kalm in dat land!
Geen storm kwam de abeelen ooit breken
geen vlaag reed op rillende beken
of wekte het sluimerend zand!’

Wreed verlangen

Van de uitersten der donkerste eenzaamheid
hoorde ik eenmaal dit wreed verlangen klinken:
Nu wilde ik wel, dat er een storm opstak
waardoor ik langs de wegen had te dolen.
Van hutten en kasteelen moesten deuren
geopend worden; grooten en geringen
moesten mij roepen, toch te komen schuilen
onder hun dak. Dan kon ik weigeren
wat ik begeerde.... En voorbijgaan.
Nu wilde ik wel met roem gevallen zijn,
eenzame held in hopeloozen strijd.
En uit de steden die mij eens verrieden,
moest er dan iemand komen aangeslopen,
die, ziende dat ik sterven ging, zou fleemen
van deernis diep. Met de allerlaatste kracht
joeg ik mij op, om dien mensch in 't gelaat
te spuwen.
Nu wilde ik wel dat iemand tot mij kwam
en smeekte: 'Ik deed u eens groot onrecht aan,
door jaren van uw leven te verwoesten;
ik bid u, laat mij alles nu herstellen.
Stoot mij niet weg!' Dan kon ik zeggen: 'Nu
is het te laat!' en heengaan, met den dood
wellicht in 't hart, omdat ik mijn geluk
moedwillig had verstooten.
Nu wilde ik wel dolen bij duistren nacht
in 't allerdiepste van onveilig land.
Daar dwalend, moest ik een klein kind ontmoeten,
dat schichtig schreide omdat het was verloren
gelopen in het schrikkelijke duister,
waarin het vreeselijke dingen duchtte.
Ik droeg het kind dan op mijn armen voort,
het troostende, vertellend schoone sproken,
het plagend tot het lachte door den nacht.

Ik bracht de kleine naar een veilig klooster
met lichte ramen die den nacht verblijdden
Bij ouden wachter van de zwarte poort
zette ik het neder aan den warmen haard.
En ging opnieuw weer dolen door het donker
weer dolen door den nacht,.... alleen....

De droomer en zijn honden

Zijn tuinen lagen heel veilig aan 't stille hart der aarde,
maar 't was de wind die hun wonder aan steden en dorpen verried,
die lokte de aromen mede uit des droomers blauwe gaarde
en joeg ze in zwoele wolk door der menschen ruchtig gebied.

Een maaier verliet zijn koorn, hij moest die hoven aanschouwen;
een scheper sloop weg van zijn kudde, hij wilde die heerlijkheidzien;
daarna kwam een joelende troep van kinderen, knapen en vrouwen,
ook daagden er wijzen op en andre vernuftige liên.

Zoo dromden allen tesamen achter de bloeiende hagen
en kwelden den stillen man, onthutst van zooveel gerucht,
met duizend wijze woorden in honderd dwaze vragen,
naar waarde van schaduw en zon en gesteldheid van grond en lucht.

Daarop begon een delver met de ziel van een lelie te spotten;
een wieden wist wat te lachen met het hart van een wilde roos;
der geleerden bedillende raad was erger dan 't babbelen dier zotten
toen is de droomer ontwaakt, zijn oogen fonkelden boos.

Hij floot door een lage poort in een krocht met galmende wanden
en riep het duistere heir zijner slapende honden uit,
zij doken de dagklaarte in, met achter de trillende tanden
de grove noot van hun toorn, die kraakte met kregel geluid.

Daar zag men honden rank, van lenige, dartele boosheid
en dieren log en zwaar, vaardig tot davrend gebas,
daar slopen er anderen rond in loensche gluiprige loosheid
of toonden ontembaren moed van stadigen-strijd-minnend ras.

Toen plots uit den luiden hoop der lieden een steen werd geworpen
stoven de honden tot wraak op de kwelzieke zwetsers los:
zij beten er velen geducht en joegen hen na door de dorpen
tot de wegen over de heuvels en de dellingen achter het bosch.

Met ieder die raakte in de streek dier wondere, lokkende gaarde
joegen de honden hun jacht, zij deden het sierlijk en schoon,
het werden dieren van strijd, kampers van hooge waarde,
zij vonden den aanval een spel en werden het wonden gewoon.

Maar toen, door den nieuwen roep der schoone, geduchte hoven,
de dieren veel dagen lang hunkerend huilden door 't land,
stootte in hun duistre begeerte een heete prooilust boven:
toen hebben de hondeo tesaam hun meester aangerand.

De wraak

Door de haver riep de wind,
de rustlooze wind:
'Zoo ge mij het beste en geweldigste vindt
vân de dingen, die gij in de delling mint,
dan blaas ik de lucht weer grauwer en kouder:
groen blijft uw pluim en gij wordt niet ouder!'
- Doch de halmen deinden: Neen!

Door de haver loech de wind,
de zwoele wind:
'Zoo ge mij maar het beste en geweldigste vindt
van de dingen, die gij in de delling mint,
dan ik sla de maanden die branden moesten,
vol koelte en regen.... de zeisen roesten!
- Maar de halmen wemelden: Neen!

Door de haver roept de wind,
de toornige wind:
'Wenk om hulp wien gij wilt, zoo ge uw leven mint,
want zie, hoe de hemel te vlammen begint
en de zon de landett doet dampen en branden,
hoe de zeis wordt gegrepen in gierige handen!'
- De halmen buigen het hoofd!

De kwelling

Daar was een knaap die overmoedig speelde
met jongen gier en vreemde vreugde vond
in 't dier te sarren als het rustte of sliep,
Hij vreesde niet de felle snavelprikken
en deinsde niet voor plots-geslagen beten.
Zoo was zijn spel, doch ook de jonge gier
won hooger lust in slaan met klauw en snavel
en liet op 't lest den knaap geen stonde rust.
Hij wilde zich van 't booze dier ontdoen,
maar tot zijn schrik ontdekte hij dat pijl
noch degenspits het wreede dier kon dooden,
en dat zijn hand het niet meer vangen kon.
Waar hij ook school in huis in hof, de vogel
wiekte om zijn hoofd en zocht zijn duchtende oogen,
of groef de klauwen in zijn gulden lokken,
of sloeg den snavel in zijn blanken hals.
Zoozeer verdroot hem 't leven door die kwelling
dat hij in donkren nacht het land ontvlood.
Met schuwe schreden sloop hij onder schaduw
van hooge en groote wouden naar een oord
waar hij weer vrij het jonge hoofd mocht wenden.
De blauwe luchten werden grauw, dan grijs,
van grijs ontbloeden ze in oranje en groen,
tot groot de roode zomerzon verrees
en alle kleuren in haar gloed vergloeiden,
Het was een blij en weeldrig heuvelland,
waarover al die morgenglorie vlamde;
daar lei de knaap zich onder eik te rusten
en liet zijn blikken dolen over dalen
waarin het rosse graan de zeisen beidde.
Hoe zalig rusten in 't bedauwde gras!
Wat zou de vogel in het verre huis
hem zoeken!.... Hoe bedwelmend woei hier geur
van graan en bramen en van zware loovers!

Daar schoot een schaduwstip òp van de kim.
Rap dook de knaap in diep verholen krocht,
een klamme kamer achter braamgordijnen.
Te laat: het gierenooog had hem bespeurd:
een warme wind sloeg door de zware kilte
van 't rotsenkeldertje.... Huivrend van angst
en woede sprong de knaap weer in het licht
en over hem een schaduw, snel en grillig,
de vogel, op wat spel van wraak belust.
Tegen den avond was de kweiling plots
gevlucht; de moe gejaagde jonge man
mocht toen genieten van het schoone wonder:
hoe paarse zon op dondertoren zonk,
en cataracten purperrooden wijn
onder dien toren in de ruimten stortten.
Het werd al stiller, zacht en zalig kwam
de verre vrede van een zomernacht
in warme duisternis over de wereld;
traag hagelde het zwarte hemelblauw
vol sterrenlicht.... Zóó was het leven goed:
hoe heerlijk door die donkre pracht te delen
naar vreemde streken waar de vogel nooit
hem vinden zou!.... Op grauwen heuvelweg
reisde de knaap naar onbekende landen.
Daar brandde een gloed op einder van kobalt:
de maan. 't Was of ze traag omhoog geheven
werd over de aarde, speurlantaarn in vuist
van reus die onraad duchtte.... Rosse schemer,
pnzeker glorend, zeeg naar vage diepten....
Plots vond een vogel wien hij had gezocht:
uit wilgenwoud schoot hij in strakke vlucht
met schellen schreeuw den armen doler na.

* * *

Zoo vlood hij voor het onvermoeibaar dier;
zoo stortte zich de knaap in de eenzaamheid
der nachten, als heel de aard is blootgesteld
aan 't strenge spieden van de koude sterren;
zoo dook hij in de glorie van de dagen
en in de heerlijkheid van heeten storm,
maar ook in de uren dat al' blijheid rotte
van zwoelte en van verveling bleek en klaar.
De trouwe vogel week niet van zijn wegen;
hij bleef hem trouw, gelijk booswillig kind
zijn speeltuig trouw blijft tot het is vernield;
trouw als de pijnigende spijt om vreugd
aldoor begeerd doch steeds uit wrok verstooten;
hij bleef hem trouw en cirkelde om hem rond,
verbitterd als gedachte aan eigen zelf
van iemand, die zijn denken niet vermag
te laten dwalen om een ander wezen.
De trouwe vogel speelde trouw het spel
der kweuling dat de knaap eens had begonnen.
Al verder van de menschen en de steden
dreef hem het dier en aldoor werden feller
de dreigingen en pijnen van die wraak.
Daarom verkoos hij het gewoel van straten,
en even leek het of de gier ging wijken,
doch ook der menschen roepen en gerucht
duchtte hij dra niet meer... Eens school de knaap
in groot en veilig klooster op een berg
en las er boeken, zwaar en oud en schoon;
hij dronk de kennis in van al wie wijsheid
leerde in de wereld van haar vroegsten dag;
hij las de maren van de vreemdste volken,
de lotgevallen van de verste helden...
totdat een keer door de openstaande poort
de wreede zoeker in de zalen vloog.

* * *

Nu zocht hij vrijheid in veel harden strijd;
 zóó was het leven niet langer te dulden.
 Hij zocht een volk in hopeloozen kamp
 tegen tyran; met die verdrukten vocht
 hij op de straat of lag in hinderlaag.
 En zie: de vogel streed denzelfden strijd,
 wondende velen der tyrannenknechten.
 Nadat het volk de vrijheid had herwonnen
 reisde de doler verder.... nauw tien mijlen
 ver van de feesten om het jong geluk,
 kreeg hij opnieuw de woede te verduren
 van 't dier, dat hem zijn vroeger spel vergold.
 Weer vlood hij voort, hatende licht en leven,
 worstelend met de lokkingen des doods.
 Eens toog hij over hooge heuvelkammen
 bij strakken storm en strenge regenvlagen;
 het hoofd gebogen streed hij met den storm,
 hem op den nek zat de onontkoombre vogel!
 Wat zag hij ginder?.... Wie steeg uit het dal?
 Een jonge vrouw.... Zij werd, als hij, vervolgd
 door zelfde kwelling. Overviel hem vreugd,
 omdat ook andren leden zooals hij?
 Omdat hij niet alleen meer werd gepijnigd?
 Hij riep; de storm smeedt zijn geroep in 't oor
 der jonge vrouw, die daar in wanhoop vlood,
 en zij keek op.... en was als hij verheugd.

* * *

Zij liepen samen, tegen storm en regen,
 op hooge heuveln boven duister dal,
 dat lag verdoken onder regensluiers.
 En beiden wisten maar eenzelfde klacht:
 om 't felle klauwen van hun wreeden vogel,
 over den scherpen snavel van den gier.
 - Mijn eigen schuld; ik leerde hem te klauwen,

ik sarde hem, hunkerend naar zijn wraak;
nu rest me niets dan smadelijk verduren
omdat geen wapen hem vermag te doden,
omdat geen menschenhand hem vangen kan.
- Ik riep hem niet; tóch heeft hij mij gevonden!
Zoo klaagden zij, tot tinteling van vreugd
in beider oogen kwam.... toen zagen ze ook
een groote gouden zonnepoort in 't zwerk.
Waar waren nu die beide felle vogels?
Waren ze weggeslagen door den storm?
Als zwarte stippen drevren ze in de hoogte,
spelende tegen aldoor lichter lucht.
Bij 't plotse dagen van een nieuwe hoop
hadden de vluchtenden hen dra vergeten.
Zij kwamen aan den rand der heuvelrij,
beneden blauwde een welige ravijn,
waardoor een zilvren stroom. Over de kim
waarde wat zonnegoud op purpren wouden.
Daar vonden zij de liefde voor het leven,
maar zagen niet hoe beide vogels daalden
en hoe de vogel van den jongen man
boven het hoofd der jonge vrouw ging zwenken,
hoe die der jonge vrouw geruischloos kringde
boven den knaap. Zij zagen evenmin
dat de gestalte van die beide vogels
langzaam veranderde.... Zij zagen enkel,
toen 't zonnegoud voorgoed de wereld won,
tegen vliedende wolkenkaravanen,
twee witte duiven in het jonge licht....
Twee witte duiven en die daalden zacht....

De zoeker

Gij vraagt me, waarom mij de wereld zoo weinig rijkdom bracht?
Ik heb te ver gewandeld, te veel gedroomd en gedacht.

Waarom ik bij dolen en denken zoo weinig vreugde vond?
Ik staarde te vaak naar de sterren en zag te zelden den grond.

Der sterren vreugde is te verre; te nabij zijn de lusten der aard,
al kon mijn hart die verlangen, mijn geest vond ze 't grijpen niet waard!

Ik zoek achter wijkende einders, ervaren als een kind,
naar een oord waar de dalende hemel de stijgende aarde vindt.

Het kleine leven

Hij was gekomen uit een dorre streek,
een steenwoestijn, waarvan het oogenkwellend,
luisterloos witte middaglicht nooit week,
waar de verveling tot ellende werd
en stage klaarte en ongestoorde stilte
wegknaagden hoop en vreugde en levenslust.
Hij kwam dan uit dat troosteloze land
in een vallei aan schoone dagen rijk
en vol van vreugden om wat leven mocht.
Daar was geroep in vilten korendalen,
daar dansten wind en stof op mulle wegen,
leeuwerken sprongen schatrend naar de zon
en kindren kirden er in hemeltjes
van zon-doorglorde loovers en daar schreed
met koninklijk gebaren menig zaaier.
Dra kreeg hij lief het land en 't goede leven
en gaarne wilde hij wegduiken in
de lusten van wat plagerig gelach,
van dwingende oogen, onweerstaanbaar woord,
van overdreven liefde en stil beminnen,
of in de vreugd van kaartspel onder lamp,
van wat gebabbel tot het plechtig uur
van middernacht en van wat samenzijn
in blij gejoj aan warmen, hoogen haard.
Nu trof zijn leven eerst het groot geluk
van kleine vreugden!... Maar toen kwam een man,
een stralend man met ernstig aangezicht,
en deze nam hem haastig bij den arm
en voerde hem naar avondrooden top
van stijlen berg, die als een heksenhoed
boven de dalen stond... Het was er stil,
heel stil, want zóó hoog sprong geen leeuwerik,
geen windvlaag droeg zóó hoog uit de vallei
de vreugdestemmen om het goede leven.

Doch daar aanschouwde hij wat niemand zag
van al die blijden in de blauwe diepte:
het stijgen van een gouden wolkenstoet
achter de blauwe hellingen der aarde;
bloedroode orkanen over zandwoestijn,
stormen die dooden stroom en karavaan;
en regenbogen op smaragden vlakten,
kleurige poorten waardoor ruiters reden;
en witte scheepjes in de azuren schaal
van effen zee en wolkenlooze lucht;
en dan bij nacht het glijden van de gloeden
van rosse meteoren over de aard.
Daar zag hij wonderen, zoo vreemd en schoon
dat menschentaal die niet vermag te zeggen
En toch, hoe werd er menige verrukking
daarboven soms gebroken door den val
der blikken naar het dal der kleine vreugden,
en hoe verlangde hij soms naar wat spel
van luchtig woord en zorgeloos gelach,
naar wat gezelligheid bij zachte lamp
en wat gekeuvel in den koelen avond.
Menigmaal zocht hij op zijn schoonen berg
naar 't pad waarlangs hij was omhooggeklimmen,
doch nergens vond hij dit.... En toch 't verlangen
naar wat het menschenrijke dal aan vreugd
te geven had, kon van zijn ziel niet wijken.
Toen restte nog een hoop: dat eens het wezen,
dat hem geleid had naar den wondren berg,
een hart vervuld van kleine, helle vreugden
zou voeren naar den rijkdom zijner hoogte,
opdat hij toonen kon zijn groote schatten
tot loon begeerende wat simple blijheid.
Zoo ging hem groote heerlijkheid voorbij
omdat hij naar beneden tuurde en wachtte....